

GLASLO SVOBODE

GLASILO NEODVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaski) trg 2, pritl. — Naročnina za mesec 6, četrtletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 23.—24.

LJUBLJANA, petek 30. maja 1924.

Leto II.

Pred velikim delavsko-kmetskim blokom v Jugoslaviji.

Pismo rdeče kmetske internacionale Radiću. — Radićeve izjave povodom tega. Radić se bo odzval pozivu? — Češki proletariat o delavsko - kmetskem bloku v Jugoslaviji.

V zadnji številki glavnega glasila Radićeve Hrvatske Republikanske Seljačke Stranke (HRSS) »Slobodni Dom« je objavljeno pismo rdeče kmetske internacionale Radiću kot predsedniku HRSS.

Pismo

se glasi: Velespoštovani zastopnik! Iz časopisov smo zvedeli, da je glavni odbor vaše stranke izdal 1. maja proglas na hrvatski narod, v katerem med drugim poziva kmete in delavce na skupni boj za kmetsko in delavsko pravico. Istotako smo zvedeli iz nekega vašega časopisnega razgovora, da ste izjavili, da smatrate sovjetsko Rusijo za ono državo, ki je prvič, odkar obstoji človeštvo, prava delavska in kmetska država, ki rešava narodnostno in agrarno vprašanje po željah in potrebah širokih ljudskih slojev in ki ustvarja pravo kmetsko demokracijo. Na podlagi teh vaših izjav vidimo, da moremo misliti, da med vami in nami ni nikakih znatnejših razlik in da je mogoče, da sodelujete vi s svojim kmetskimi gibanjem v naši kmetski internacionali. In zato vam sporočamo, da v naši kmetski internacionali že sedaj sodelujejo milijoni in milijoni organiziranih kmetov Evrope, Azije, Amerike in raznih kolonij in da so v to našo kmetsko internacionalo stopile kmetske organizacije raznih političnih mišljenj, na eni edini skupni podlagi, da se vse bojuje proti zaslužnjanju kmetov od strani kapitalistov in veleposestnikov in da delajo za osvobodjenje kmetov po načelu kmetske in delavske sloje.

Mi bi o vsem tem zelo radi vedeli za vaše mišljenje in prepričani smo, da nam ne boste odbili prošnje, da nam pošljete program svoje stranke, a predvsem hrvatski original vašega proglasa z dne 1. maja t. l. Obenem vam predlagamo, da si izmenjavamo vse svoje izdaje: časopise itd. Končno vas prosimo, da nam za naš mesečnik »Kmetska internacionala« ravno vi napišete kak članek. Nas bi najbolj veselilo, da nam napišete članek o programu in nalogi kmetsko-delavskega bloka v Jugoslaviji in tudi v Hrvatski ali članek o položaju hrvatskih kmetov in o njihovem boju za zemljo in svobodo. Sicer naravno, izvolite pisati, o čemer hočete in kakor hočete.

Zlasti poudarjamo to, da bi zelo radi tiskali od vas tudi celo vrsto člankov, da se tako ves svet upozna s položajem kmetov v Jugoslaviji sploh, a še posebej na Hrvatskem.

Prosimo vas še, da nam izvolite poslati svojo fotografijo, da jo odtisnemo v našem mesečniku.

Posebej naglašamo, da nam članek lahko pišete hrvatski, nemški ali v kakem drugem jeziku. Naše tajništvo ne prestanto dopisuje s kmetskimi organizacijami in s kmetskimi voditelji v vseh evropskih in še dvajset drugih jezikih.

Pošiljamo vam tudi stenografični zapisnik prvega kongresa kmetske internacionale in prvo številko našega mesečnika v ruskem jeziku. Ali naš mesečnik se tiska tudi že v nemščini, francosčini in angleščini, a nekatere najvažnejše stvari se bodo tiskale še v okrog dvajset jezikih. No, mi vam bomo vse pošiljali v ruščini, ker mislimo, da vam kot Slovanu ruski jezik ne dela težko.

Prosimo vas, da poslani material proučite, da nam čim prej poveste o tem svoje mnenje in da se potrudite, da na kakršenkoli način sodelujete v delu za kmetsko internacionalo.

Pismo sta podpisala Krasni (Rus) in Drabhal (Poljak), glavni tajnik rdeče kmetske internacionale s sedežem v Moskvi.

Kaj pravi Radić?

Mi smo pisali v »Glasu Svobode« že lansko leto o ustanovitvi rdeče kmetske internacionale v Moskvi, spominjali smo se je na prvi kmetski konferenci NDSJ v Ljubljani in tudi sicer smo jo večkrat omenjali.

Radić se opravičuje, da je zvedel o njej šele iz tega pisma. Pravi, da ni vedel prej o rdeči kmetski internacionali, ker »je eden najstrašnejših zločinov radikalnih in batinaških vladodržev v tem, da zakrivajo celo področje svoje oblasti pred zunanjim svetom še bolj, kot je bilo to v svetovni vojski... Čim piše kak inozemski časopis malo poštenje in svobodnejše, se mu takoj prepove vohod v Eshaezijo... Prepovedani so vsi časopisi in vse knjige iz Rusije, kjer je danes politično in kulturno življenje tako bujno in tako močno, da se mu pričinja čuditi tudi največji sočravniki boljševizma.«

Pustimo ob strani vprašanje, če bi lahko vseeno vedel o tem svetovnem dogodku — ustanovitvi kmetske internacionale, o katerem smo mi takoj pisali.

Radić piše nadalje, da je že pregledal nekaj poslanega mu materiala, iz katerega vidi, da je rdeča kmetska internacionala — »mirotvorna« (pacifistična). K temu pripominjamo mi to, da je ona brezdvomno mirotvorna v tem smislu, da je proti vsaki roparski, imperialistični vojni v korist kapitalistov in veleposestnikov. Proti temu je tudi v prvi vrsti svetovni revolucionarni proletariat. Ali ta »mirotvornost« ne obstoji v frazah, to je samo v besedah, ampak — v dejanjih, v boju proti kapitalizmu, ki dela vojne.

Nato pravi Radić o prvem kongresu kmetske internacionale še to-le, kar je brezdvomno značilno:

»Samo po sebi se razume, da je bilo tudi na tem kongresu še mnogo ostankov delavske bojevitosti, ki misli, da je oborožena revolucija ne samo najsigurnejša, ampak edina pot k osvoboditvi vsega delovnega ljudstva. Zato so nekateri delegati, na primer neki nemški de-

legat, ognjevitno pozival na rdečo fronto proti vsem sovražnikom revolucije in to ne samo za obrambo revolucije, temveč tudi za napad, da se doseže in izvrši svetovna revolucija. Kljub temu je bil glavni duh kongresa pravi mirotvorni kmetski duh, ki z ogromno večino števil in še z večjo silo neustrašnega kmetskega duha ruši nasilne gosposke vlade tudi brez vsake kapljice krvi, na ta način osigurja najprej domači mir, a potem polagoma ustvarja in utrjuje svetovni mir.«

Iz te pripombe se vidi, da si Radić ni na jasnem s svojo »mirotvornostjo« in bojnim duhom kmetske internacionale in da skuša ta bojni duh v obeh hrvatskih kmetov naslikati malo drugače v korist »mirotvornosti«, ki pomenja samo v besedah — le navadno besedičenje.

Radić bo vstopil v rdečo kmetsko internacionalo?

Radić končava svoj tozadevni članek sledeče:

»Naravno, da bo sedaj vodstvo HRSS storilo vse, kar je treba, da tudi hrvatsko kmetsko ljudstvo kot neustrašni mirotvorec pride v to mednarodno kmetsko internacionalo in da v njej popolnoma razvije svojo kmetsko človečansko politiko.« (Podčrtalo uredništvo.)

Mi pozdravljamo v prvi vrsti najtopleje pismo rdeče kmetske internacionale, ki skuša upostaviti tudi s pomočjo svojega velikega ugleda delavsko-kmetski blok v Jugoslaviji.

Pozdravljamo simpatične izjave Radića o kmetski internacionali in pozdravljamo zlasti njegovo končno izjavo, če je iskreno, odkritosrčno mišljena. Hrvatske in tudi slovenske kmetske množice brezdvomno iskreno pozdravljajo rdečo kmetsko internacionalo, iskreno želijo stikov z njo, in iskreno pozdravljajo predlog te internacionale, da se ustvari v Jugoslaviji proti današnjemu režimu močan delavsko-kmetski blok. Ako pa je podal Radić to izjavo samo iz neiskrenih taktičnih ozirih (upamo, da to ni res), bodo kljub temu prej ali slej kmetske množice v Sloveniji in na Hrvatskem in pvsod spoznale, da je edina pot za njihovo popolno narodnostno in gospodarsko osvobodjenje ona, ki jo predlaga kmetska internacionala in ki jo stalno kaže NDSJ: v bojni zvezi delavcev in kmetov proti meščanski in veleposestniški gospodi.

Radićeve HRSS se obrača v svojem prvomajskem pozivu na kmete in na delavce in jih pozivlje na enotno fronto, na medsebojno zvezo. HRSS menda ni izdala takega poziva morda zato, da bi s tem lovila delavske glasove in ohranila vpliv med kmeti, a da bi istočasno vodila dejansko eno politiko, ki bi ne

odgovarjala ali ki bi celo nasprotovala koristim množic. Po naši najboljši nadi je ta poziv HRSS odkritosrčen. In v tem slučaju je vodstvo HRSS dolžno, da vstopi ne samo v kmetsko internacionalo, ampak tudi stvarno v Jugoslaviji dela za uresničenje, za upostavo močnega bloka kmetov in delavcev in da gre skupno z Neodvisno Delavsko Stranko Jugoslavije, ki je prva postavila parolo:

ZVEZA DELAVCEV IN KMETOV, ZA DELAVSKO-KMETSKO VLADO!

In samo s tem načinom boja, s tako zvezo, s tako slogo kmetov in delavcev se bodo mogli delavci in kmetje uspešno boriti proti današnjemu nasilju, proti nadvladi srbske buržuazije, proti roparski politiki celokupne jugoslovanske gospode na gospodarskem in finančnem polju in mogli bodo tudi premagati režim te meščanske in veleposestniške gospode in stvoriti vlado delavcev in kmetov, ki bo upravljala v korist teh dveh razredov, ki tvorita ogromno večino prebivalstva Jugoslavije.

Ideja delavsko-kmetskega bloka zmaguje. Delajmo vsi za njeno uresničenje, da gredo skupno vsi delavci in kmetje v boj za svoje pravice, da se pridružijo množice kmetov, ki stoje za HRSS, delavsko-kmetskemu bloku, ki mora prej ali slej zmagati. Pod tem vplivom splošnega prebujenja ljudstva in napredovanja njegove stvari se bo pridružila tej mogočni zvezi delavcev in kmetov tudi večina kmetskega ljudstva, ki stoji danes še za klerikalno SLS. Ti kmetje se bodo pridružili tej veliki močni armadi, ker bodo spoznali, da jih ne pripelje do sedanja klerikalna politika nikamor, da je zmaga le v močni delavsko-kmetski zvezi, katere politika bo res odgovarjala koristim delovnega ljudstva mest in vasi. Zavedni delavci in kmetje, povejte vse to drugim kmetom, da ne bodo capljali še naprej za raznimi meščanskimi strankami in s tem škodovali samim sebi in vsemu svojemu razredu, ampak da gredo za mogočnim blokom delavcev in kmetov, ki bo skoraj postal kri in meso.

Kaj pravi češki proletariat o delavsko-kmetskem bloku v Jugoslaviji?

»Rude Pravde«, glavno glasilo komunistične stranke Češkoslovaške (izhaja dvakrat dnevno) piše:

»Voditelj hrvatske kmetske stranke, Radić, je objavil v svojem zagrebškem listu in v nekaterih inozemskih časopisih, da stopa v stike s kmetsko internacionalo v Moskvi in da se bo prizadeval, da bo vodstvo HRSS navezalo čim najtesnejše in prijateljske stike z vsemi organizacijami malih kmetov, združenimi v moskovski internacionali za združeni boj za pravice malih in srednjih kmetov proti nasilju veleposestniškega kapitala. Ta Radićev sklep je zelo važen... Po dolgih brezuspešnih poskusih, da se spo-

razume z meščanskimi politiki evropskih kapitalističnih držav, stopa Radić v oficijelne stike s kmetiškimi internacionali v Moskvi in utemeljuje ta svoj sklep s tem, da vidi edino v mednarodni združitvi malih kmetov, kočarjev in srednjih kmetov možnost dejanskega zboljšanja kmetijskega položaja... Jasni, smoteni in praktični program kmetijske internacionale vzbuja razumevanje v širokih kmetijskih vrstah, da je potrebna

delavcev in kmetov!

Rdeča kmetijska internacionala.

Zmaga proletariata nad kapitalom zavisi v velikem delu od tega, če zna delavski razred ločiti prijatelje od sovražnikov in si pridobiti bojevnih soderuge. Leta 1905. je pisal Lenin povodom kmetijske vstaje v Rusiji: »Mešino delavsko gibanje je pridobilo v kmetiškem prebivalstvu novega zaveznika; zato je stališče razredno-zavedne predstraže napram kmetom naravnost praktičnega pomena...«

V drugem članku: Proletariat in njegov zaveznik v ruski revoluciji («Proletarij», št. 10. z dne 20. decembra 1906) je izjavil sodrug Lenin: »... Skupnost interesov industrijskega proletariata in kmetov tvori revolucionarno silo ruske socialne demokracije.«

Izkušnje ruskega revolucionarnega gibanja 1905/06 in 1917 in izkušnje delavskega razreda v drugih deželah so potrdile Leninov izrek in dokazale, da je zmaga proletariata zagotovljena le tedaj, če sklene zvezo s kmeti.

Torej je potrebno utrditi vpliv proletariata v vaseh in ustvariti organizatorično zvezo med mestom in vasjo. Kajti zveza med delavci in kmeti v njihovem političnem in gospodarskem boju je glavno vprašanje zmage.

Dolgo časa ni bilo pravega, enotnega naziranja v tem vprašanju. Različni delavski krogi niso videli nujne potrebe zveze s kmetiškimi prebivalstvom in tudi kmetje so mislili, da lahko brez pomoči delavskega razreda premagajo veleposestnike in zagotovijo svojo zmago. Ali izkušnje delavskih in kmetijskih bojev v teku stoletij so izučile ene kot druge nekaj boljšega, »odstranile predodke in pokazale delavcem potrebo take zveze v nacionalnem in internacionalnem obsegu«. (Zinoviev v govoru na I. mednarodnem kmetiškem kongresu.)

Ali treba je vzgojiti tudi kmete v tem smislu. V zadnjih letih je zaznamovali na tem polju že lep napredek. Zavedni del kmetov koraka vedno trdnje po poti zveze z delavskim razredom za skupno vodstvo osvobodilnega boja.

mednarodna združitev delovnih kmetov na podlagi enotne fronte delavcev in kmetov za doseg delavske kmetijske vlade. Ta ideja si dela zmagovito pot v najsamotnejše vasice...!»

Reakcija skuša držati k tlom delavce in kmete z najhujšim nasiljem. Ali njeni naklepi se ne bodo posrečili. Pospešimo svoje korake, zavijajmo rokave, pojdemo na celo za zmago.

Ne teorija, ampak življenje samo sili delavce in kmete, da združijo svoje sile v boju proti kapitalu in veleposestnikom. Iz praktičnih izkušenj spoznavajo vzroke svojih dosedanjih neuspehov. Revolucija 1905. leta v Rusiji ni imela uspeha, ker je premagala delavce armada, ki je bila poslušen predmet carizma in ta armada je obstojala v glavnem iz kmetov. Bolgarski upor 1923. leta se je končal s porazom, ker je bil skoro izključno upor samih kmetov; manje zveze z delavci v mestih. Ti bi mogli ustaviti železniški promet in vse obrate in s tem ohrometi moč buržuazije. Tudi v Italiji igrajo isti vzroki odločilno vlogo. Tudi tam onemogoča zmago proletariata nezadostna zveza med delavci in kmeti. Fašisti tolčejo vsakega ločeno. Uspeh oktoberske revolucije v Rusiji pa izvira iz skupnega boja delavcev in kmetov.

Zinoviev je imel prav, ko je dejal na I. mednarodnem kmetiškem kongresu: »V bližnjih letih je treba postaviti vse sile na tem, da upostavimo močno zvezo med delavskim razredom in širokimi množicami na deželi.« Začetek k temu je že storjen. Oktobra 1923 sta se vršili istočasno v Moskvi dve mednarodni konferenci poljedelskih delavcev in kmetov. Internacionalna kmetijska konferenca se je končala z organiziranjem internacionalnega kmetijskega sveta in je s tem položila temeljni kamen za Rdečo Kmetijsko Internacionalo.

Prva delavska internacionala se je upostavila leta 1864. na razstavi v Londonu, leta 1923. so se sestali na poljedelski razstavi v Moskvi kmetijski zastopniki na prvi mednarodni kmetijski kongres, kjer so postavili gori omenjeni internacionalni kmetijski svet kot prvi organizatorični izraz kmetijske internacionale. Fundament za združitev kmetov vseh dežel je položen.

Kmetov je na vsem svetu nad eno milijardo. Če se pravilno organizirajo, morajo pripomoči k osvoboditvi človeštva.

V čem obstoji pomen rdeče kmetijske internacionale?

Prvič v zgodovini človeštva so se zbrali kmetijski zastopniki iz 40 dežel Evrope, Azije, Amerike in kolonij, med temi voditelji raznih opozicijskih kmetijskih strank, kmetijskih zvez, kmetijskih gospodarskih političnih organizacij. Čeprav so ti zastopniki govorili v različnih jezikih, so našli en skupen jezik — skupne interese kmetov vseh dežel.

Konferenca je izdelala politično in gospodarsko podlago za skupen boj delavcev in kmetov vsega sveta. V tem leži pomen konference. Zastopnikom na moskovski konferenci se bodo brez dvoma priključili milijoni kmetijskih množic.

Takoj po vojni je hotel bolgarski kmetijski diktator Stambulijski stvoriti takozvano »zeleno kmetijsko internacionalo«. Njegov poskus se ni posrečil, ker ni našel enotne podlage za stalno skupno delo kmetov vseh dežel.

Danes, 60 let po ustanovitvi prve delavske internacionale, je ustanovljena rdeča kmetijska internacionala,

ki se razvija in deluje v znamenju gesel:

Kmetje in delavci vseh dežel, združite se!

Živela zveza med delavci in kmeti vsega sveta!

Živela delavska in kmetijska oblast!

Živela svetovna zveza delavskih in kmetijskih vlad!

Internationalni konferenci poljedelskih delavcev in kmetov sta s svojim delom pokazali, da je položen temeljni kamen mednarodne zveze med delavci in kmeti.

Naloga poljedelskih delavcev in kmetov vsega sveta je v tem, da korakajo ramo ob ramo z mestnim proletariatom v boju proti izkoriščevalcem, kapitalistom in veleposestnikom.

K temu boju pozivlja internacionalni kmetijski svet kmete vseh dežel.

I. Čirkov, T. Dombal, člana sveta rdeče kmetijske internacionale.

Proti diktaturi.

Ko je bila sestavljena ponovno Pašičeva neparlamentarna vlada, je izdal opozicijski blok manifest, v katerem se »javno protestira proti tej in taki rešitvi krize, s katero se pretresa temelje pravnega reda v naši državi...«

»Rešitev krize — pravi opozicijski blok v svojem manifestu — ki je že sama po sebi neparlamentarna in torej tudi neustavna, bo torej povzročila avtomatično novo, še hujše pogrezanje v neustavnost in nezakonitost.«

Blok ugotavlja nadalje, da vlada nima zaupanja ljudstva, ampak samo zaupanje krone — in da vlada brez zaupanja naroda ne bo mogla vladati in bo prisiljena, da povzroči nove konflikte in boje.

S tako stvoritvijo vlade, naglašajo blok, »... se izpremeni ves značaj političnega boja, ki stopa v novo usodepolno fazo (stopnjo).« (Podčrtalo uredni.)

Opozicijski blok ugotavlja torej šele danes stvari, ki so bile jasne že drugi dan vladne krize za vse opozicijske stranke, t. j. pred 50 dnevi, a katere so bile jasne za nas že davno — ko se je sprejela Vidovdanska ustava: da vladajoča klika ne misli vladati ne po ustavi, ne s parlamentom, ne z demokracijo in da je vse to le predhodna stopnja za odkrito diktaturo buržuazije, ki lahko zavzame končno oblike osebnega režima.

Na zadnji Pašičev udarec je blok izjavil, da stoji združen v boju »za ustavnost in parlamentarnost«.

Zelo zanimivo je, kako se bodo borile stranke opozicijskega bloka proti Pašič-Pribičevićevi vladi, ki je vrgla parlament na noge pred terorjem, da se obdrži na oblasti kot manjšina.

V razgovoru z Balugdžićem, poslanikom iz Berlina — ki je po čudovitih balkanskih parlamentarnih običajih postal

nekak posredovalec med krono in parlamentom — je dejal vodja opozicijskega bloka g. Davidović, »da se bo blok boril odločno do konca za obrambo narodove suverenosti (da odloča narod kot najvišji forum) in da ne bo nikdar in nikomur dopustil, da bi teptal narodovo suverenost«. Bomo videli v dejanjih, v koliko so te izjave meščanskega opozicijskega iskrene.

Tradicionalne ustavne in parlamentarne odnose, na katerih je slonela predvojna Srbija, je pretresla in omajala že vojna sama. A vidovdanska ustava in vzajemni protidelavski zakon je popolnoma zanikal zadnje ostanke meščanske demokracije. In tako stanje se ne more dolgo držati, tudi z najhujšim terorjem ne.

Delovno ljudstvo se bo postavilo po robu diktaturi manjšinske klike pijavk.

Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije vidi v današnjem položaju zgodovinski trenutek, ko se morajo delovne množice mest in vasi združiti v boju, v delavsko-kmetiškem bloku, da premagajo režim nasilja. Te množice imajo prenesti največ nasilja od strani vladajoče klike, a one so edine v stanju, da ta zadnji pritisek reakcije zlomijo.

»Značaj političnega boja se izpremeni, politični boj stopa v novo usodepolno fazo«. Da. Delavski razred, ki je bil dolgo osamljen v svojem boju proti reakciji, bo nastopil kot voditelj vseh izkoriščanih v zmagonosnem boju proti reakciji, proti diktaturi Pašič-Pribičevićeve militaristične klike. Reakcija napoveduje boj v znamenju največjih nasilstev. In boj proti tej reakciji se bo končal z zmago.

delavcev in kmetov!

LISTEK.

M. Barthel.*

Mladost, pomlad in hitra smrt.

(Slika iz revolucionarnega Berlina.)

Brezkončen pesek okrog mesta, mesto samo, ta brezupni kiup zidovja, je postalo ljubko in zeleno. V hišna dvorišča je sijalo solnce. Lajnarji so igrali ves dan. Otroci so šli z drobnimi ročicami na solnce in slikali po sivih umazanih asfaltnih cestah.

Mladi možje so bili roparske zveri. Iskali in našli so plen v kletki velikega mesta. Male deklice so se topile v vročih pogledih in izginjale v trdih objemih. Vlačuge v proletarskem severu in vzhodu so imele dobre dneve in noči. Pitane ženske na pitnem zapadu so se podajale na večni lov: dolarsko meso, valutna stegna, težke holandske goldinarske prsi. Tuji možiki, osvovjevalci iz Amerike, Anglije, Japonske, Holandske in Skandinavije so, šli pijani skozi noči. V barih in kabarethih so plesale ženske nage. V delavskih stanovanjih pa so umirali dojenčki, ker je bilo mleko predrago.

Na prvega maja so marširale stotnije, kadri prihajajoče armade. Stotine, tisoči, ki so korakali z istim korakom, resni sivi možje z železnimi mišicami in ogorčenimi srci. Marširala je mladina viharov, nevzdržno, z zastavami na čelu. Sovjetske zvezde so stale zlate nad korakajočimi vrstami. Vislice so se nosile v sprevodu, na katerih so smešno migljali sovražniki delavskega razreda — danes še groteskne lutke in zasmehljiva igrača.

* Znani nemški proletarski pesnik in pisatelj.

Tudi otroci so šli v sprevodu, mali, sveti mučniki, ki jim ne pojejo ptiči, ki jih ne obletavajo metuljčki. Mala srca, polna hrepenenja in sladkosti.

Tudi na zapadu so korakale stotnije, ali drugi dan so bile ceste zopet vsakdanje, vozili so tramvaji in vlaki, tovarne so grmele in se kadilo, kolesa so tekla, kladiva so udarjala po žarečem železu. Prašna odeja dela je zakrila vse: zastave, vroča srca, svobodna čela. Meščani so se zopet smejali.

Ali zastave so bile le zavite. Ze prihodnjo nedeljo so zopet šle stotnije na pohod in so marširale v pomlad k ostri vaji. Pred vsemi je korakala mladina, ta ognjena srca, ti orlovski obrazi v sivem dolgočasju služenja denarja. Korakale so vojaško opremljene v stnjenih kolonah skozi grečino cesto.

Mesto je živelo svoje življenje. Zjutraj so bile cerkve napolnjene. Mnogo meščanov, ki so izgubili korenino v poslednjih viharjih letih, je obupalo nad svetom in iskalo tolažbe in pozabljenja. V množicah so se zatekali k novim sektantskim apostolom ali so polnili cerkve. Tudi bari so bili zvečer in ponoči prenapolnjeni.

Proletarska mladina pa je korakala v prvi vrsti. Mladina, ki se zaklinja, ki hoče napasti svet, mladina, zavedna, pojoča, bojovna delavska mladina v prvi vrsti. Seveda je prišlo ta dan pred mestom do spopada, mladega delavca je ranil strel iz revolverja. Strel je prišel iz zasede, strelca niso našli. To je bil dogodek pred mestom.

Stari delavci so šli pred vajo v malih vodih po mestu, ali mladina je korakala v strogih vrstah. Zastava se je vila pred prvo vrsto. Korakali so s korakom mladih bogov.

Če bi šel en mož z zanosom in proroško skozi mesto in bi šla množica za njim, bi sedel v dveh minutah v celici. Če pa ko-

raka tisoč mladih delavcev in delavk, s svetlobo okrog čel, bataljoni ideje, z novimi pesmimi in novimi parolami, navdušeni, zaničujoč podkupljivo mesto, tedaj pobledé obrazi meščanov. Enega zasmehujejo, tisoče gledajo resno, stotisoči pa potegnejo s seboj, naskočijo, zmagajo.

Proti tisoč so zvečer streljali. Policaj, ki se mu je treslo kmetiško srce, je streljal v pojočo kolono, streljal je iz strahu in bežal, ko so utihnile pesmi. Tisočeri krik je zagrmel iz pouličnega boja proti večernemu nebu.

Policistov strel je bil smrten. Mlad delavec se je zgrudil med korakanjem, sredi koraka, pojoč. Okrog ustreljenega so se zbrali prijatelji. Zastavo iz prve vrste so položili na ustreljenega. Ti, ki so še pred eno minuto peli, so postali resni in strog, hladni in stvarni. Zaprli so prostor, kjer je ležal mrtvec. Mnogo deklic je jokalo. Reditelji so potisnili zijala nazaj. Tu ni bilo senzacije. Tu je bila vojna. Razredni boj. Kri.

Ze je prišel tovorni avtomobil s policijo. Policaji so bili težko oboroženi, z Mauserjevimi pištolami, karabinkami. Mladinci so dvignili ustreljenega tovariša iz krvi in prahu, ognirli so ga v zastavo in korakali dalje. Avto s policijo se je počasi pomikal za omelem sprevedom z mrtvecem. Potem se je avto ustavil. Policisti so poskakali z njega in spodili zijala, ki so se zbrala okrog prelite krvi.

Mlada proletarska garda pa, prva vrsta, je korakala z mrtvim soderugom v mesto, domov. Nemo so korakali. Zastave so bile povešene. Tedaj se je pa utrgalo petje, najprej peodini, tožeči dekliski glasovi, potem pa temen koral — žalobna koračnica padlim revolucionarjem, ki se poje povsod, kjer se proletarci boré, kjer padajo in kjer bodo zmagali.

Lenin govori.

Govornik se je spominjal padlih žrtev nemške revolucije. Delavci malega češkega steklarskega mesta so srepo upirali oči v govornika. Dvorana je bila hladna in je plaval v beli luči svetilk.

Tedaj so se odprla vrata dvorane in mlad sodrug se je prirnil k hladnemu, malemu odru, s katerega je govoril govornik. Zasepetal mu je nekaj besed in hipoma je utihnil govor, se pretrgal, umolknil.

Zbral se je in dejal s praznim, mrtvim glasom: »Sodrug, ravno dobim poročilo, da je sodrug Lenin umrl.« S težkimi koraki je šel med zborovalci ven na cesto. Videl in slišal je jokati deklice in žene in je tudi še videl, kako je šla neka delavka na oder in pričela jokajoč govoriti.

Malo mesto je bilo mrzlo in temno. Iz kavarne so donele gosli. Ljudje so hodili smejoč se po cestah, s stolpov je bila deseta ura.

Lenin je umrl, Lenin je mrtve. Se pred nekaj tedni se je govornik razgovarjal v Moskvi s sodrugi o Leninu. Vsi so bili polni zaupanja, da bo »stari« kmalu zopet ozdravil. Sporočilo se mu je, kaj je dejala Krupskaja, Leninova žena, neki svoji prijateljici: »V zadnjih tednih sem pretočila toliko solz za Iliča, da bi mogla umiti z njimi vse stopnice Kremļa. Ali sedaj mu gre bolje, sedaj je že najtežje preстал, sedaj okreva!«

Hipoma je vstal v spominu žalujočega petrogradski poletni dan, žareč dan poln solca in življenja, dan z zmagovitim delovnim ljudstvom, ki je polnilo ulice in trge, dan, na katerega je prvič slišal govoriti Lenina.

Urickega trg. Stotisoči mož in žena z zastavami in parolami, kmetje iz pokrajine,

Zasedanje parlamenta zaključeno.

OPOZICIJA NI BILA PRISOTNA V DVORANI, KO SE JE ČITAL KRALJEVI UKAZ O IMENOVANJU PAŠIČEVE VLADE. — HRUP. — BURNI PROTESTI PROTI NEZAKONITOSTIM. — PARLAMENT ZAKLJUČEN DO 20. OKTOBRA.

26. maja se je sestel parlament, da čuje ukaz o imenovanju Pašić-Pribičevićeve vlade in da se potem razide. Opozicijski blok je prišel v zborniško dvorano šele, ko je bil prečitan kraljevi odlok. Nato je bil določen po raznih prerekanjih in interpelacijah dnevni red za drugo in — zadnjo sejo parlamenta.

Seja z dne 27. maja se je zavlekla za dve uri, ker se je čakalo na Pašića, ki je bil na dvoru v avdijenci. Po prečitani zapisnika zadnje seje je zahteval radikal Popović, da mora priti v zapisnik, da opozicija ni prisostvovala čitanju kraljevega ukaza. Med splošnim viharjem, ki je nastal radi te zahteve, je bil predlog sprejet.

Nato je stavila opozicija nekaj predlogov glede poplavljenec v vladnega terorja nad opozicijskimi strankami. Predlogi so bili tudi od radikalov soglasno sprejeti, ker radikalom se je mudilo, da se čimprej prečita ukaz o zaključitvi zasedanja parlamenta, v katerem nimajo več večine.

Nato se je prešlo na verifikacijo še preostalih Radićevskih mandatov. Radikali in Pribičevići demokrati so podali izjavo, da so načelno za to, da se odobrijo (verificirajo) vsi Radićevski mandati, vendar »da bodo storili vse korake, da bodo kaznovani oni, ki so kršili zakon. Ne mejo ostati nekaznovani oni, ki so gazili ustavo in državne zakone.« To izjavo so spremljali burni protestni klici opozicije. Proti verificiranju Radićevskih mandatov je glasoval samo 1 bosanski radikal in 1 srbski nacionalce.

Nato se je dvignil Pašić in prečital kraljevi ukaz o zaključitvi parlamentarnih sej do 20. oktobra.

Opozicija je dvignila proti temu burnen hrup, bila je po klopih, hrup se je razlegal daleč v mesto. Padali so ogorčeni vzkliki: »Proč s korupcijo! Proč z radikali! Proč z izdajalci! Živela republika!«

Ministri so takoj zapustili parlament. Opozicija je ostala še nadalje notri. Ker se radi hrupa ni mogel slišati govor voditelja opozicije Davidovića, je dal on svoj govor v stenografski zapisnik. V govoru ugotavlja, da gazi Pašić-Pribičevićeva vlada ustavo in zakon, da izvršuje nasilja in da že vladajo radikali nad pol leta brez kontrole parlamenta in hočejo sedaj vladati še nasilneje in popolnoma protiparlamentarno. Narod nima nobenega zaupanja več v to vladno. Opozicijski blok bo izdal tudi tozadevni proglas, v katerem bo še enkrat napovedal svoj boj za suverenost ljudstva, proti protustavni, neparlamentarni, nasilni vladi.

*

Sedaj postaja menda tudi malomeščanstvu jasno to, kar mi že od nekdaj trdim, da se Pašić-Pribičevićev blok ne bo dal zrušiti v parlamentu, da se ta vladajoča klika ne bo ustrašila nobenih sredstev, samo da se obdrži na vladi. To uvidevajo danes široke delovne množice. Zato narašča njihov odpor proti reakciji.

Križa torej ni rešena, temveč se je le še bolj poglobila in Jugoslavija gre nasproti zapletenim dogodkom, ki bodo imeli najdalekosežnejše posledice...

Vladajoča Pašićeva klika je proglasila z zadnjo sejo parlamenta, da bo vladala brez parlamenta in proti volji večine. Pašićeva klika se bo pogrezala vedno globlje v reakcijo in korupcijo, da bi se vzdržala na vladi. Pašić bo prisiljen oprijeti se še nasilnejših sredstev, ker on izgublja oporo v narodu, ker njegova politika sili ljudske množice vedno bolj na levo.

Stiri in pol leta od obstoja te države je besnela reakcija nad delavskim razredom in njegovo revolucionarno stran-

ko. Novi val reakcije bo brezdvomno zadel v prvi vrsti delavski razred, njegovo stranko NDSJ in strokovne organizacije. Na to moramo biti pripravljeni!

Ali ravno zato, ker je besnela reakcija nad nami že štiri leta, ima naša stranka izmed vseh opozicijskih strank največ izkušenj. Vse prestane žrtve niso bile zaman! Ta preganjanja so utrdila našo moč, ojeklenila naše mišice. In v novem valu reakcije bomo pokazali, da smo vredni učenci Lenina, ki je dejal:

Ni težko biti revolucionar tedaj, ko je proletarska stvar že zmaga, ko postaja revolucionarnost že moda. Mnogo težje, mnogo važneje in častneje je biti revo-

lucionar tedaj, ko še ni pogojev za neposredni zmagoviti boj proletariata; tisti je pravi revolucionar, ki zna braniti proletarsko stvar propagandistično, agitacijsko in organizacijsko v reakcionarni sredini, v masi, ki ne razume takoj položaja...

Naša stranka v boju ni več osamljena. Ideja del.-kmetkega bloka zmaguje. Usidrati se moramo še bolj v množicah.

Držimo se gorenjih Leninovih besed, pojdemo v mase, izkoristimo svoje izkušnje, ustvarjamo delavsko-kmetški blok — in premagali bomo reakcijo in rdečo zastavo naše stranke, rdeča zastava proletariata bo visoko zaplapolala.

Internacionalni pregled.

Boj nemških rudarjev se širi.

Orjaška stavka nemških rudarjev traja dalje. Stavka se je razširila na Saško, kjer so delavci stopili v solidarno stavko. Število štrajkujočih znaša že okrog 1 milijon. Rdeča strokovna internacionala je sklenila, da dá veliko denarno podporo štrajkujočim. Rdeča strokovna internacionala, komunistična internacionala, centralni odbor vseh ruskih strok. or-

ganizacij in internacionalni akcijski odbori revolucionarnih rudarjev, transportnih delavcev, kovinarjev in tovarniških delavcev so izdali poziv na svetovni proletariat. V tem pozivu ugotavljajo, da je boj nemških rudarjev mednarodnega pomena. Zmaga nemških rudarjev pomeni zmago internacionalnega proletariata, poraz nemških rudarjev bi pomenil ponoven naval svetovnega kapitala na delavstvo.

Transportne delavce obmejnih držav Nemčije se poziva, da ne prevažajo nobenega premoga v Nemčijo! Če treba, morajo stopiti rudarji vseh velikih držav v solidarnostno stavko. Svetovni proletariat se pozivlja, da zbira prispevke za nemške rudarje.

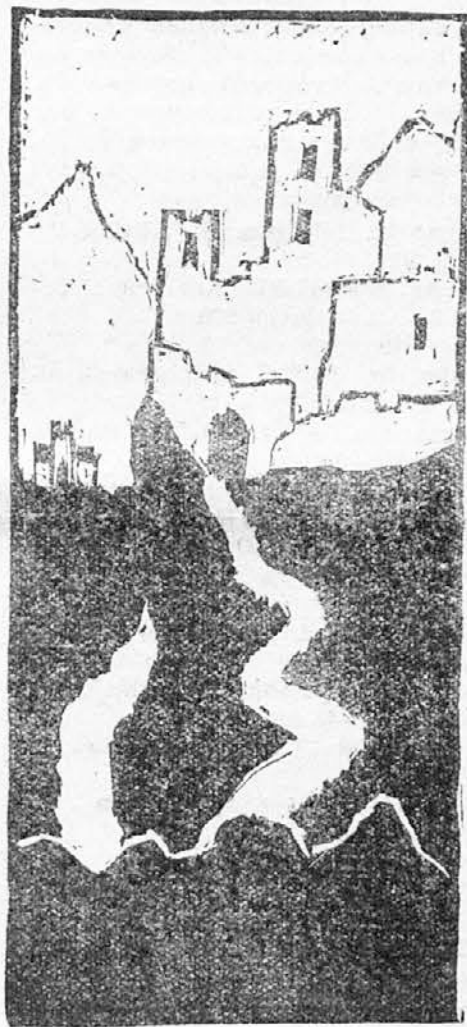
Nemški komunisti razbili otvoritveno sejo parlamenta.

27. maja se je vršila prva otvoritvena seja novega nemškega parlamenta. Zbornica je bila nabit polna. Kot najstarejši poslanec je otvoril sejo socialdemokrat Bock.

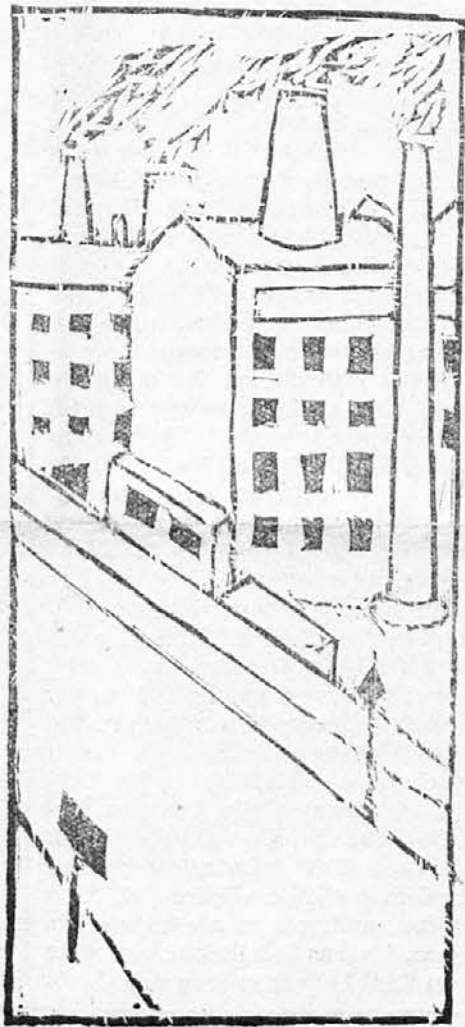
Komunisti so takoj energično protestirali proti temu, da se nahaja številna policija v poslopju parlamenta. Zahtevali so, da se morajo takoj izpustiti na svobodo vsi zaprti komunistični poslanci in drugi politični kaznjenci. Komunistični govorniki so izjavljali, da se ne sme vršiti seja parlamenta preden ni sklenjeno, da pridejo politični jetniki na svobodo. Predsedstvo, obstoječe iz socialdemokratov in buržujev, je bilo proti temu, češ, da se mora parlament prej konstituirati in da prej ni mogoče razpravljati o stavljenih predlogih.

Komunisti so nato zapeli »Internacionalo, nacionalisti pa vsenemško himno.

Ker ni bil sprejet gorenji predlog komunistov, so preprečili komunisti vsako govorenje o drugih stvareh in tako se je moral parlament z otvoritvene seje raziti med splošnim hruščem in nemir.

Stari gradovi so že osvojeni.

Novi so še v oblasti gospodovalec.

godba in mnogo solnce. Svetovni kongres komunistične internacionale. Neprestano se izvijajo vodi delavcev in žena na obširni trg. Srce — Petrograd — pošilja svojo najboljšo kri k tribunam pri stari carski palači, kjer naj govore inozemski sodrugi.

Mornarska godba je utihnila. Živio klici, govori in nagovori inozemcev. Poedini nestrpnosti klici, da naj govori Lenin, Lenin, sodrug Lenin, in ko se je Lenin pojavil, je eksplozivno prenapolnjeni trg, poskanje se je utrgalo kot streljanje iz streljanih pušk. Godba utihne. Potem govori Lenin. Popolna tišina, v kateri pišejo stotisoči ob njegovih nogah vsako besedo kot žejni. Z odprtimi ustmi. S srepmi očmi. Lenin konča. Izgine. Vse je divje od navdušenja, ki noče pomehati. Lenin, sodrug Lenin! — nič drugega kot Lenin! Sodrugi Lenin! Proletarsko osvobodjenje — to je Lenin, povzdiga proletarske države — to je Lenin — edini, nepodkupljivi brat, prijatelj, sodrug. Lenin, sodrug Lenin!

Kronstatski mornarji, proletarji Petrograda in kmetje, ki so prišli iz svojih ilovnatih koč, vsi imajo v tej uri samo en klic: »Lenin, sodrug Lenin.« Beli listki zlete v zrak, letelce želje: »Lenin naj govori, sodrug Lenin!« Ali Lenin je zopet na delu in stotisočera množica se polagoma miri, ki jo še pretresa mrzlično klicanje: »Lenin, sodrug Lenin...«

Potem je izginila slika. Bilo je zopet temno in mrzlo, vihar je zadiral po ulicah. Govornik se je spomnil še drugih dni, ko je videl in slika govoriti Lenina. Hipoma je dvignil glavo. Ali more poginiti ali umreti en mož, ena ideja? Ali niso grobovi in mrtveci, ki mogočnejše govore kot vsi govorniki sveta? Mislil je na sveta grobova Liebknechta in Luxemburgove, duh mrtvih ga je mogočno objel. Milijoni so se že prebudili, milijoni so v gibanju. In mrtvi Lenin, to je hipoma vedel, bi obrnil vsem sužnjem sveta še iz

groba svoj obraz s čudovitim čelom, njegove usti bi klicale še iz groba: »Proletarci vseh dežel združite se!«

Ali ni mar gorela iskra svetega ognja, v katerem je še plamenel mrtvec, v vsakem delavskemu srečanju? Iskra, iskrica — a mi moramo razplamteti ogenj iz zapepeljenih sre, udariti v pepel, da bodo zaplesali plamenčki, v katerih zgori vsa umazana zemlja, v katerih se razsvetli vsa tema. In pepel njegove žalosti je bil poln ognjenih isker.

Zatisnil je oči. Pogledal je na sovjetsko Rusijo, videl je zastave, odeje v črni flor in ognjena srca. Pogledal je v tovarne Nemčije, v francoske rudnike, v gumijeve plantaze južne Amerike — povsod so izhajale iz src proletarcev rdeče iskre. Skoro se bodo združile v svetel plamen odrešenega človeštva.

(Po M. Barthelu.)

Napet roman.

išče proletarka, ko najde malo časa, da pogleda časopis. Tej potrebi ustreza silno rado meščansko časopisje: posebno napet in zanimiv je roman zlasti proti koncu meseca, ko je na dnevnem redu plačevanje naročnine. Naj izide roman v »Jutru«, »Nar. Dnevniku« ali v »Slov. Narodu«, povsod so vsi ti romani enaki, kot krajevi krajevarji so si podobni. »Slovenec« roman je pobarvan še malo po jezuitovski. Ti, od bank plačani meščanski dnevniki lepijo poleg tega po cestah velike, drage plakate, kjer agitirajo za »Tigrove zobce ali »Tarzanovo opico.«

Cesto se zgodi v teh romanih, da se nezvestno bolj očara vso meščansko gnulobo kot jo pa mi — hujskačič, kakor nas imenuje meščanstvo. Slabo na celi stvari je le to, da bralka vsega tega ne oapzi. Ona sledi v vro-

čimi lici, z boječim srcem svoji junakinji v romanu na vseh njenih potih — k šivilji, v kopališče, v elegantno restavracijo, na rendez-vous z ljubljencem, od katerega jo loči zlobna usoda, če je ljubljencec reven in s katerim jo usoda združi, če je »ljubljenec« bogat. Ona je grofica, mlada vzgojiteljica »od boljših ljudi«, hči bančnega ali tovarniškega ravnatelja itd. Ona bojuje trd boj — ne za pošteno plačo in določen delavni čas, na take stvari ne misli dama »od boljših ljudi«. Junakinja se bori za moč, za toaleto, za denar, za razkošje. In ta junakinja je lepa, plemenita in zvesta, oblečena je vedno s priprosto ali odlično eleganco — kar je še dražje. Njena tekmovalka pa je nasprotno slabega značaja, zvijačna, ima pa »nebeške toalete«. Enkrat zmaguje »odlična eleganca«, drugič »razkošne toalete«.

Junakinja žal nima vedno vseh božjih kreposti — često podleže zapeljivcu. Pride do ločitve zakona ali do več ločitve. Ko postane cela stvar najbolj napeta, se listek neha s pripombo: — Nadaljevanje prihodnjik.

Ali konča se vedno dobro. Ali: prevarani mož išče tolažbe pri revni in mali sorodnici, ki cvete nekje v samotni, ali vzame nežno vzgojiteljico, ki mu je zdravila živce ali pa se spokorjena grešnica vrne k možu, ki ji vse dobrohotna (buržuji imajo vedno dobro srce!) odpusti in — ji zagotovi lepe toalete, kopališča, skratka lepo »skromno« življenje. Često se cela zgodba obrne: On vara »zvesto« sooprogo (meščanske vlačuge so vedno zveste!), ona najde slučajno kako njegovo skromno ljubavno pismo. Nato pride stokanje, jok, živčni napadi, škandali, ona zapusti njegovo hišo — pri tem pa nikdar ne pozabi s seboj svojih toaletnih in luksuznih sredstev.

Ti romani so zelo dolgi. Proletarska bralka, ki ima meščanski časopis radi podlistkov, ne misli pri čitanju na to, kako brezupna je njena lastna mladost, kako nagrenelo je njeno

ljubavno življenje, kako trda je njena zakonska usoda. Ona ne občuti kot zasmeh meščanstva proletarski ženi, ki piše v romanu kako čaka meščanska dama v prijazni vili ali prvovrstni kliniki, obdana z zdravniki in strežnicami na svojo težko uro, edino težko uro, ki ji ne more naprtiti drugim. Ona, proletarka, se ne veseli, ampak se plaši ob zavesti, da nosi otroka pod svojim srcem. Tisoč vprašanj vstaja pred njo: kdo ji bo stal ob strani ob težki uri? Od kod dobiti sredstva za nabavo najnujnejšega perila za otroka? Kdo in kako bo redil in oskrboval otroka? Če bi mislile na to proletarke pri čitanju romanov v »Jutru« ali drugih meščanskih dnevnikih, bi skoro izprevidile ves meščanski »švindler«, katerega žrtve postajajo, in skoro bi izginila vsa meščanska gnusoba iz delavskih stanovanj.

Proletarke, čas je že, da izgine in da napravi mesto revolucionarnemu delavskemu tisku. In če so podlistki v »Glasu Slobode« manj »napeti«, so določeni zato, da vam bistrijo pogled, da se vam odpro oči, da zagledate svet takšen, kakršen je. »Glas Slobode« mora biti v vsakem delavskem stanovanju.

Ven z meščanskim in klerikalnim strupom! V delavsko stanovanje spada delavski časopis!

Vam junakinjam dela, pripada »Glas Slobode«!

Samo „GLAS SVOBODE“

se bori za interese delavcev in kmetov!

Kongres ruske komunistične stranke.

23. t. m. se je začel v Moskvi, v Krem-lu 13. kongres ruske komunistične stranke. Kongresu prisostvuje 740 delegatov z odločujočim, 402 delegati s posvetovalnim glasom. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Poročilo centralnega izvrševalnega odbora (ref. Zinovjev); 2. Poročilo o organizaciji (Stalin); 3. Gospodarski notranji položaj (Kamenjev), 4. Delo na vasi (Kalinin); 5. Reorganizacija stranke (Molotov). Enoglasno je bilo izvoljeno predsedstvo kongresa iz 42 članov, med katerimi so zastopniki vseh narodnostnih sekcij RKS. Med drugimi so v predsedstvu: Rikov, Buharin, Dzeržinski, Trocki, Krupskaja. Kongres se je najprej spomnil smrti s. Lenina, nedavno umrlih Nogina in Litvinova in umrlega voditelja bolgarske komunistične stranke Blagojeva. Kamenjev je dejal v svojem žalobnem govoru o Leninu, da je ruska akcija komunistične internacionale danes še močnejša in enotnejša, da je utrjena proletarska diktatura v uniji sovjetskih republik. Poslana je bila brzojavka komunistični stranki Nemčije. V brzojavki se pozdravlja napredovanje nemške komunistične stranke, njeno zmago vitlo pot na podlagi Leninovih načel. Bolgarski komunistični stranki je bila poslana žalobna brzojavka radi smrti Blagojeva. — Kongres je začel svoje pravo delo v ponedeljek.

O nadaljnjem poteku kongresa bomo prinesli obširna poročila v prihodnjih številkah našega lista.

Francija bo priznala sovjetske republike do 10. junija.

Kot poročajo francoski časopisi, misli priznati Herriot (izgov.: Erió) vodja levega meščanskega bloka, ki bo ustanovil novo vlado, sovjetske republike najdalje od 10. junija. Francija bo nato stavila predlog, da se vrši rusko-francoska konferenca, ki naj bi določila natančnejše medsebojne odnose med obema državama.

S porazom Poincaré-ja pri volitvah in z zmago levega meščanskega bloka se torej menja dosedanja nadvse reakcionarna politika Francije napram sovjetskim republikam. Imperialistična Francija je končno prisiljena priznati naraščajočo moč unije sovjetskih republik in se pogajati z njimi. — A slavna naša Eshaezija stoji še vedno pod vplivom rumenskih reakcionarjev, ki še vedno mislijo na vojno proti delavsko-kmetijskim republikam.

Po sedanjih poročilih je večina francoskih socialistov proti temu, da bi stopili v meščansko vlado.

Tudi v Italiji konec parlamentarizma.

27. t. m. se je vršilo zborovanje fašistovskih poslancev. Prisostvovalo je 372 poslancev. Predsedoval in glavni govor je imel Mussolini. Dejal je, da bo sedaj prenehalo prerekanje v parlamentu, v katerem imajo fašisti večino. Če bi opozicionalne stranke ne hotele razumeti tega, bodo fašisti razpustili parlament. Dejal je, da se parlament ne bo smel na dolgo posvetovati, ampak da bo moral sklepati. Moral bo odobriti nad 1000 novih zakonskih sklepov.

Oče naš kapitalista.

Oče naš, ki si v blagajni, posvečeno bodi tvoje ime pridi k nam tvoje kraljestvo, tvoja volja naj se zgodi, ker zakaj imamo sicer izjemni zakon?

Daj nam danes naš vsakdanji dolar in odpusti nam naše goljufije, čeprav mi nič ne odpustimo svojim dolžnikom.

In ne pelji nas v socializem, reši nas boljševikov, kajti tvoje je kraljestvo in Pašić in Pribečević.

Amen.

Klerikalni kapital.

Kakor so državne meje za kapital samo zapreka in ga samo ovirajo v njegovi ekspanzivnosti (širjenju), ki pa navsezadnje le zmaga nad vsemi mejami, tako je tudi kapital nadstrankarski. Tako se dijo klerikalni kapitalisti v upravnih svetih liberalnih bank in velepodjetij ter obratno. — Naši klerikalci so si zgradili v povojnih letih gospodarsko organizacijo, ki vedno bolj napreduje in razširja svoje pohlepne prste tudi po ostalih pokrajinah Jugoslavije, ne samo po Sloveniji. Vendar je le njihova glavna postojanka v Sloveniji.

V Sloveniji imamo štiri velike koncerne, ki obvladajo skoro vse slovensko gospodarstvo. Najmočnejši koncern je koncern Slavske banke (Trboveljska družba, Slovenska banka), potem pride koncern Ljubljanske Kreditne banke, nato koncern Jadranske banke. Zadnji so klerikalci (Zadružna gospodarska banka), ki pa zelo hitro napredujejo in ki so vdeleženi nekoliko tudi pri Ljubljanski Kreditni banki in pri Jadranski banki. — »Glas Svobode« bo objavil v tem našem finančnem kapitalu natančne članke — za danes pa bomo narisali klerikalni kapital.

Baza (temelj) klerikalnega kapitala je »Zadružna zveza«. Na zadružniški podlagi se tukaj izkorišča 105.000 zadružnikov (leta 1922. Letos jih je gotovo več!) za namene klerikalcev. O »Zadružni zvezi« in njeni finančni moči je težko podati natančne podatke. Naj navedemo samo par podjetij, ki so v ozki zvezi z »Zadružno zvezo«. To so: Gospodarska zveza, Združene mlekarne d. d., potem pa tudi »Žitni zavod« d. z. o. z., pri kateri je pa tudi udeležen demokratski kapital potom Slavske-Amerikanske trgovske delniške družbe Zagreb, ki spada v koncern Slavske banke v Zagrebu. Centralna klerikalna organizacija pa je »Zadružna gospodarska banka«. Sicer je njen kapital malenkosten (12 milijonov dinarjev), toda njeno poslovanje se hitro in dobičkanosno razvija. V preteklem letu je znašal njen čisti dobiček 1.940.000 dinarjev, ki je dal klerikalnim akcijonarjem 12% dividendo (to je na 100 dinarjev so dobili za lansko leto 12 dinarjev profita poleg mastnih »nagrada« članom upravnega in nadzorstvenega sveta). Te nagrade so znašale za 7 članov upravnega sveta 100.000 dinarjev, za 5 članov nadzorstvenega sveta pa 25.000 dinarjev. Predsednik te banke je advokat dr. Mohorič, »krščanski socialist«. Ta banka ima podružnice v sledečih krajih (centrala je Ljubljana): Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik in Bled. V industriji in trgovini ima sledeča podjetja: »Hydra«, d. d. za galvanične predmete in elektrotehniko, Ljubljana, tovarna izdelkov iz pločevine in kovin Emil Lajovic in drug d. d. Ljub-

ljana, konfekcijska tovarna »Odelo«, družba z o. z., Ljubljana, »Svetla«, d. d. za žarnice, elektrotehniko in avtomaterial, Ljubljana, Zavod za impregniranje lesa, d. d., Ljubljana, potem tovarna zavese »Stora«, d. d. v Št. Vidu nad Ljubljano, tovarna klobukov »Šešir«, d. d. Škofja Loka, tovarna ogledal in brušenega stekla »Kristal«, d. d. Maribor, Termotehniški Zavodi, d. d. Zagreb, tovarna pohištva »Atlas«, d. d. Novi Sad. Se iz krajev, kjer se ta banka udejstvuje, še bolj pa iz imen njenih podjetij, je razvidno, da so se naši klerikalci že precej pojugoslovanili!

Tretja njihova organizacija pa je Katoliško tiskovno društvo, ki iz svoje »Jugoslovanske tiskarne«, »Jugoslovanske knjigarne« in iz »Slovenca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba«, »Pravice« in drugih revij in časnikov in knjig daje duševno hrano duševnim sužnjem klerikalnega kapitala.

Frakcijo klerikalnega kapitala zastopa dr. Šusteršič kot lastnik Blaznikove ti-

skarne, oče »Ljudskega tednika«, ustanovitelj »Prometne banke«, ki je dajala denar »Indusu«, preje Carl Pollaku. Ta skupina pa je premalo močna, da bi stopila s pravovernimi klerikalci v konkurenčni boj.

Toliko za danes o naših klerikalcih, prišli pa bodo kmalu na vrsto naši radikalni, demokrati, nekdanji narodni naprednjaki itd.

Delavci in zlasti kmetje, čitajte pazno te vrste in tozadevne članke, ki še pridejo! Iz njih boste izprevideli, da v SLS ne odloča kmet, ampak kapital. Klerikalni kapitalisti izdajajo razna svoja glasila, da varajo zlasti kmetško ljudstvo, da odda to izmoghavano ljudstvo ob volitvah svoje glasove za te krvose, mesto da bi šli skupaj z delavci v boj proti vladajoči gospodi.

Iz nadaljnjih člankov boste videli, da v vseh strankah odloča kapital, da so torej vse razne »ljudske« in »narodne« stranke — kapitalistične stranke in da je edina stranka delavca in malega kmeta — Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije.

K. Kidin.

Režim reakcije in nasilja.

1.000 žrtev reakcije povodom 1. maja v Jugoslaviji.

Po dosedaj zbranih podatkih je preganjan ali kaznovanih 934 sodrugov povodom naših prvomajskih proslav v Jugoslaviji. To število je še nepopolno, ker še ni poročil iz vseh organizacij. Po dosedanjih poročilih je torej stanje žrtev reakcije sledeče:

Slovenija: Ljubljana 9, Trbovlje 1; skupaj 10.

Srbija: Beograd 817, Kruševac 1, Zemun 17, Niš 1; skupaj 836.

Vojvodina: Novi Sad 16.

Dalmacija: Split 5, Stari grad 3, Šibenik 2; skupaj 10.

Bosna: Bos. Dubica 5, Tuzla 1; skup. 6.

Hrvatska: Zagreb 6.

Vseh skupaj 934.

Od teh so policijsko kaznovani:

V Sloveniji: 7 po 250 Din, 2 (Lemež in Osterc) dolgi policijske komunistične propagande.

V Srbiji: 2 po 1 dan in 17 po 4 dni zapora; 817 sodrugov je izgnano za 1 leto v rojstni kraj po izdržanju policijskega zapora od 3—15 dni.

V Vojvodini: 13 sodrugov po 3 in 3 po 10 dni zapora.

V Bosni: 1 po 1 dan, 3 po 5 in 2 po 14 dni zapora.

V Hrvatski: 6 po 3 dni zapora.

V Dalmaciji: 2 po 30 dni zapora.

Skupaj: 866 sodrugov na 17 mesecev in 21 dni zapora, 7 na 1750 Din, za dva se še ne ve.

V preiskovalnem zaporu se nahajajo, obdolženi komunistične propagande:

Slovenija: s. Sedej radi govora v Trbovljah, v celjskem zaporu.

Split: Anton Puš.

Stari grad: Vranjičan, kmet; Juraj Kovachevič, kmet in Lavčević, kmet.

Šibenik: Brenner in Rebernik.

Split: Martin Krstulović, mornar na vojni ladji »Dunav« — izročen vojnemu sodišču, obdolžen antimilitaristične propagande!

Kruševac: Gruber.

Niš: Jankičević.

Iz tega še nepopolnega poročila se vidi, kaka »svoboda« vlada v današnji Jugoslaviji za delavce in kmete.

Socialisti niso zaprli in kaznovali niti enega v celi državi! Iz tega se zopet vidi, da so socialpatrioti samo pomagači buržuazije, ne pa zastopniki delavskih interesov.

Naj besni Pašić in Pribečević kakorkoli, zmage delavcev in kmetov ne bosta preprečila, ampak bosta le še bolj podžgala upornost v sreih zatiranih delavcev in kmetov.

Sodrug, zbirajte za preganjane sodruge in njihove družine »Rdečo pomoč«!

Obsojeni sodrug-rudarji.

V soboto 24. t. m. se je vršila pred ljubljanskim sodiščem sodnijska razprava proti nekaterim sodrugom rudarjem iz Zagorja in proti sodrugoma Klopčič (brata Emil in Franc). Sodrug Karol Odlazek, Jože Marn, Jurij Debelak, Ivan Goričan in Maks Bauer iz Zagorja in pa brata Emil in Franc Klopčič so bili obtoženi tako-le: Emil je napisal in javno nalepil lepak s približno to-le vsebino: »Poziv žandarjem! Vseled blamirane brezposelnosti žandarjev in vseled dejstva, da ne najdemo med rudarji nobega protidržavnega elementa, predlagamo, da vsi žandarji z »auf paganet« prec aretirajo ravbarsko trboveljsko družbo, ki je rudarjem ukradla 1.200.000 Din. Če žandarji dobro izvršijo in aretirajo tatinske debeluhe, smo pripravljeni dati jim dober »trinkgeld« in pa red Sv. Save. Če pa tega nečte nardit, pa pejte z bajoneti »Kalm« kopat. Iz vas se norca dela: Parlaplum-plum-plum! Vsem soc. policistom! Brž neste ta plakat žandarjem, ker ste z njimi v španaviji, komisar Ranzinger Lojze, Arh! Habt Acht! Laufschritt! Direktion: orožniška postaja. Podpis: Boljševik, ki se rad zabaval« — Dalje so bili obtoženi, da so nosili pri nas prepovedani boljševiški znak z Leninovo glavo. Dalje je napisal France Klopčič redakciji »Strokovne Borbe« v Ljubljani dopisnico s približno to-le vsebino: »Kakor ravna oblast z nami, to je direkten terorizem, lasten jugoslovanski buržuaziji. — Take fantazije ni imel niti ruski car, ko so nihilisti rogovillili po njegovih palačah in vlakih.« Gornji lepak je bodril končno delavstvo k trdnim protestni stavki. Vsi ostali pa so ta poziv podpisali. Emil je odločno za-

Zelo pravilno!

Prav imaš sodrug! V Rdečem tednu moramo izkoristiti vsako priliko za propagando za

GLAS SVOBODE

v vlaku, tramvaju, gostilni, kavarni, brivnici, na trgu, povsod! Od 1. do 8. junija moraš biti zlasti na mestu!

Povsod!

Do 8. junija 1924 moramo zbrati 2500 „kovačev“ za list!

Zakaj, sodrugi!

moramo od 1.—8. junija
neumorno

biti na delu? Ker narašča vedno bolj število pristašev Neodvisne Delavske Stranke, nosilke ideje Delavsko-kmetškega bloka! — Te moramo zbrati, jim dati naš tisk v

Rdečem tednu!

nikal, da bi on pisal ta letak, vendar pravi po pisavi sodišče, da ga je napisal on. Obtožnica trdi, da je on kljub mladosti prevrten element in najagilnejši bujskač v zadnjem štrajku! France Klopčič pa je rekel povodom hišne preiskave orožnikoma, da je to balkanska orožniška postaja.

S. E. Klopčič je bil kot »najagilnejši bujskač« in »prevrten element kljub svoji mladosti« obsojen na 14 dni zapor, ostali pa na 5 dni. S. Bauer je bil oproščen. Ker so pa sedeli za časa stavke nad mesec do dva meseca dni v litijških zaporih, so s tem gorenjo kazn že več kot presedeli.

Proč z reakcijo!!

7 mesecev v preiskovalnem zaporu.

V beograjskem preiskovalnem zaporu sedi že nad 7 mesecev s. Pavle Pavlovič, kot član izvrševalnega odbora Komunistične stranke Jugoslavije. In po 7 mesecih preiskave še vedno ni izročen sodišču, čeprav bi lahko že davno končali preiskavo o činu, katerega se obtožuje Pavlovič: Komunistična propaganda v letu 1920-21, ko je bila komunistična stranka še zakonita.

Naj se postavi sodruga Pavloviča takoj pred sodišče, da vidimo, kaj je zakrivil proti kapitalističnemu razredu!

Izjemni zakon o »zaščiti države«.
(Nagobčnik in okove proletarcev.)

Zločince v zapor! Morilce pred sodišče.

Pod tem naslovom piše naše centralno glasilo »Radnik«: »Preiskovalni sodnik je ugotovil, da je bila delavka Ljubica Ljubič premolata do smrti, da je od dobljenih ran umrla v bolnici. Preiskava je našla tudi policaja, ki jo je tolkel na policiji in ukazal žandarjem, da jo tolčejo.

Pa vendar ni bil stavljen ta policaj niti v zapor, niti pred sodišče.

Policajec Kalabič in njegova družina so premlatili majorja Mijuškoviča v Črni gori. Kalabič in udeležniki, ki so razen tega izvršili množico zločinov: mučenja in pretepanja — še niso v zaporu.

Zločinec Vukoman Čurovič, žandarski podporučnik, glasovit po svojih zverinstvih v beograjski Glavnjači, je storil 30 zločinov v Črni gori, za kar so ga ljudje tožili. In ta zlikovec se tudi svobodno sprehaja.

Onega ubijalca in razbojnika, pisarja Sokoloviča, ki ima na svoji vesti na stotine slučajev mučenja in pretepanja ljudi, ni še niti glava zbolela. On je še nadalje v službi in uživa največjo zaščito radikalske vladajoče bande...

Na stotine zlikovcev, uniformiranih v policijske in druge službene uniforme, se sprehaja na svobodi, mesto da se v ječi.

Delavci, državljani, kmetje, dvignite svoj glas in zahtevajte:
V zapor zločince!
Morilce pred sodišče!

Za kaj je policija?

V zadnji števec »Glasa Svobode« smo poročali o odpustitvi 100 delavcev iz vojno-tehničnega zavoda (arzenala) v Ljubljani.

Odpuščeni delavci so se dogovorili, da se sestanejo v petek dne 23. t. m. pri baraki arzenala, da se pogovorijo o novo nastalem položaju, o neizplačanem povračilu penzijskega fonda in o ponovnem zaposlenju.

Na ta sestanek je prišlo do 40 delavcev. A policijsko ravnanje je poslalo tja »samo« 25 uniformiranih policajev in polno špijonov, češ da preprečijo izgrede, ki jih je delavstvo pripravljalo(!?)

Kje je bila policija, vlada, delavska zbornica, inšpekcija dela in vse ostale državne ustanove, ko je omenjeno državno podjetje vrglo delavce na cesto?!

A sedaj, ko se hočejo odpuščeni delavci pogovoriti, kako naj se prebrani, jih obdaja 25 policajev, da preprečijo neizstradanje delavcev, ampak — izgrede praznih želodcev!

Domovina in njeni varnostni organi so človekoljubni, kaj ne?

Proč s policijskim terorjem nad brezposelnimi!

Država ima dati odpuščenim podporo in delo!

20 milijonov dinarjev!

(»Državotvorne« kupčije radikalov.)

Beograjski list »Smotra«, glasilo radikalskega levičarja Rankovića, razkriva, kako so si neki vladni ljudje na lahek način in v veliko škodo države in njenih najrevnejših državljanov prisluzili 20 milijonov dinarjev! Ministrstvo pravde in socialne politike predaje posestvo grofa Karadjonića neki družbi, ki je to posestvo kupila in hoče sedaj iz njega izgnati otroke vojnih žrtev, ki so tam nastanjeni v nekem zavodu. Družba, ki prevzema sedaj to posestvo, sestoji iz samih bivših uradnikov, izmed katerih je bil eden župan, drugi pa višji uradnik ministrstva za socialno politiko. Ti ljudje so si gotovo v službi pridobili toliko denarja, da so lahko pred dvema leti kupili to posestvo, ki je vredno danes 20 milijonov. To posestvo bi moralo pasti pod agrarno reformo in četudi se je že leta 1920 določilo, da se na tem po-

sestvu ustanovi zavod za vojne sirote, se to vendar ni izvršilo in so odgovorni činitelji na vladi mirno gledali, kako si je posestvo kupila po zelo nizki ceni privatna spekulantska družba. Družba ima tajne pomočnike v ministrstvih in tako stojimo danes pred škandalom, da bodo vojne sirote brez zavetja, država oškodovana, umazani spekulanti pa lastniki velikega posestva in lahko zasluženega dobička od 20 milijonov dinarjev.

Lopovi, ki so si prisluzili 20 milijonov dinarjev, da so sirote sedaj neprekrbljene — bodo ostali nekaznovani, ker so radikali.

A sirotam vojnih žrtev, »ki so padle za domovino«, poroč »domovina« — Ni kredita! — Doklej bo šlo vse to?! — Delovno ljudstvo bo moralo napraviti konec.

* * *

Mile Klopčič:

Današnji družbi.

(Iz zbirke sonetov človeka množice.)

Propala boš, saj sama tavaš v zmoti, ves tvoj ustroj pokveka je, uganka, ki se ne reši le zato, ker manjka človeka množice, da se poloti

z rokami klenimi te, zvabi s poti nereda, zmede. Krog vratu ti zanjka bo položena, vzišlo da nastanka življenja novega razdobje bo ti.

Tedaj bo konec dolgoletne blodnje, navala, boja in krvavih kron, porazov, zmag in neuspelih nad. Pozdravljali pokrajine svobodne z rokami svojimi bomo brez spon. V to verjemo, ker nas razjeda jad.

* * *

Ali - ali.

»Socialista« Korun in Svetek sta svoj čas organizirala uradnike (UDR.) rekoč, da je to obrambna organizacija proti Orjuni.

Svetek je pozval Udarnike, da ščitijo njega ne pred Orjunaši, temveč pred revolucionarnim — delavstvom.

Arh, človek istega soc. kalibra kot Svetek ali Korun, govori na orjunske shode skoro bolj orjunske kot sam Kranjc, načelnik Orjune.

Udarniki, delavci, ki ste člani U. D. R., ali boste to trpeli?!

Tu je treba iti na eno ali na drugo stran! ali z delavstvom brez Arha in Svetka proti Orjuni, ali pa z Arhom in Svetkom in Kranjcem proti delavstvu.

Srednje poti ni.

Prepričani smo, da se ne boste dali degradirati po Svetku v lajbgardo orjunskih socialistov.

**Pred
vsem**

moraš biti na
delu od 1. do 8. junija

ti sodružica!

kajti nihče
ne pozna bolje ljudi od tebe

**v vaši
stanovanjski hiši
ali koloniji!**

Sedaj velja!

Nobenega časa izgubiti!
Povsod slišiš

sodruga:

»Samo »Glas Svobode« govori resnico, ki jo drugi zakrivajo ali potvarjajo.«
Od 1.—8. junija velja geslo

nove naročnike!

Državna podjetja mečejo delavce še nadalje na cesto.

V Ljubljani so bili vrženi na cesto delavci iz vojno-tehničnega zavoda, o čemur smo že poročali in se pečamo s tem tudi v današnji številki.

V Zagrebu in Sarajevu je vrženo iz vojno tehničnih zavodov 750 delavcev.

V Kragujevcu (Srbija) mislijo odpustiti iz istega zavoda s 1. junijem 800 delavcev.

Tovarna »Ferrum« v Subotici je odpustila 230 delavcev, ker ji prometno ministrstvo ni plačalo izdelanega materiala.

Povsod je za odpustitev isti cinični izgovor: Ni kredita! !

A kredit je za generale, visoke oficirje, kanone, diplomate, liferante. Kredita ni v »svobodni« Jugoslaviji pod radikalsko-orjunaškim režimom za delavce, ki živé od svojih 10 prstov!

Kdaj bo konec tej brezvestnosti?!

Mladinski vestnik.

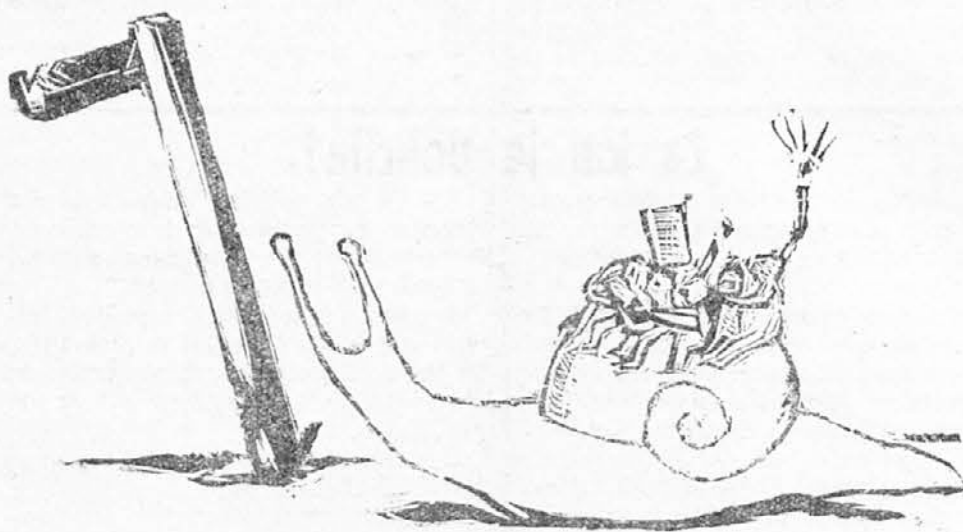
MLADINSKI SHOD V TRBOVLJAH.

V nedeljo 25. t. m. je imela trboveljska mladina svoj prvi shod. Na njega so prišli odrasli in mladi sodrugi iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja, da manifestirajo svojo zavednost in pokažejo fašistom, da se bodo vedno borili proti njim. Zbralo se je nad 500 sodrugov in sodružic. Predsednik s. Erjavce poda po kratkem nagovoru besedo s. Francu Klopčiču iz Ljubljane, ki pojasni fašizem in njegovo vlogo. Orjunaši sicer pravijo, da niso fašisti, ali mi jih sodimo po njih delih. Orjunaši celo trdijo, da zastopajo delavske interese, da so za ljudstvo itd. Ali si moremo misliti nesramnejše laži? Mi vemo dobro in ne bomo pozabili, da so Orjunaši napadli Delavski dom, da so v Brodu zaklali nekega delavca, da so v Škofji Loki streljali na kmečke fante, da so bili štrajkbreherji v lanski rudarski stavki itd. Orjunaši so Pribečević-Zerjavova oborožena garda, ki ne zastopa narod delavcev in kmetov, ampak brani narod fabrikantov, bankirjev in oderuhov. Jugofašisti bi radi naredili v Jugoslaviji nekaj sličnega, kakor so storili fašisti v Italiji. Da pa to dosežejo, morajo pridobiti zase delavce in kmete, kajti, kaj bodo neki počeli poduradniki, učitelji, študenti in advokati. Ničesar. Zato hodijo med delavce in se jim lažejo. Zlasti so se vrgli na Trbovlje, kjer je zbranih 5000 delavcev in hočejo iz rdečih Trbovelj napraviti orjunaške Trbovlje. Tega trboveljski sodrugi in zlasti trboveljski mladinci ne bodo in ne smejo nikdar dopustiti. Celokupni slovenski proletariat kliče trboveljskim rudarjem: Stojte na straži! V boj proti Orjuni! Naj ne bo niti enega delavca, ki ne bi vedel, da so fašisti najhujši sovražniki delavstva. V Trbovljah ne sme biti niti enega delavca, ki bi bil fašist-Orjunaš. — Za njim se oglasi s. Lipovšek, ki v imenu zagorske mladine pozdravi zborovalce in jih poziva, da organizirajo obrambne čete. Govorili so še s. Kobivšek iz Trbovelj, s. Kozar iz Hrastnika in sodružica Brecl, ki je pozvala žene-proletarke, da se zdramijo in da se boré proti fašizmu. Odbiranje in veselost je vzbudil s. Sluga s svojim nastopom, ki je ožigosal fašiste kot bandite, spomnil delavstvo Mihe Čobala ter bodril delavstvo v boju proti terorju. Dejal je: Ne strašimo se boja, ne strašimo se žrtev, kajti tisti sodrugi, ki so največ bili preganjani in ki so največ pretrpeli, tisti sodrugi so zdaj v sovjetski Rusiji na vladi in v svobodi.

Trbovlje morajo postati 6. junija 1924 rdeča občina!

Toda sovjetska republika bo prišla še tudi v drugih državah na površje, n. pr. na Kitajskem itd. — Ko je končala sodelovanje Ajdovšek govoriti, je zadonela mladinska internacionala in klici: dol s fašizmom! so napolnili stavbišče pred Rudarskim domom. Zaplapolala je rdeča zastava in mladina se je uvrstila v četrterede ter odkorakala v demonstracijskem sprevedu po trboveljski cesti. Med petjem internacionala in varšavžanke so demonstrantje marširali in presemetili trboveljsko dolino s prvo tako demonstracijo. Končno so se demonstrantje ustavili in dočim so sodrugi Zagorjani odšli dalje, so se sodrugi in sodružice iz Trbovelj vrnili k Rudarskemu domu.

Shod in demonstracija, prva skupna akcija rudarske mladine, nam pričata, da v Trbovljah ni prostora za Orjunaše in da bo trboveljski proletarijat storil vse, da ohrani Trbovlje rdeče. Dol s fašizmom!

Taktika naših socialistov.

Korun: Če bomo šli tako hitro, se še zvrnemo.
Bernot: Treba napraviti pravilnik.

Časopisje v sovjetskih republikah.

Tisk velike unije socialističnih sovjetskih republik — to so ušesa, oči in usta osvobojenega ruskega ljudstva. Tisk je oni organ v delavsko-kmetijski državi, ki budno prisluškuje vsakemu glasu delovnih mas, verno in točno beleži vse njihove želje, pritožbe in potrebe. Tisk sledi s paznim očesom pravilnemu poslovanju sovjetskih oblasti, točnemu izvrševanju revolucionarnih zakonov, beleži vsak uspeh ali neuspeh delovnega naroda na polju gospodarske obnove mlade delavsko-kmetijske države. Tisk tudi razkriva vsako nepravilnost ali nedostatek v politiki, gospodarstvu, v kulturi ali v privatnem delavskem in kmetiskem življenju; tisk odkriva nova poba socialistične zgradbe, uči, opominja in vzbuja z revolucionarno bojnostjo delovne množice Rusije in proletarijat ostalega sveta.

Dva in pol milijona izvodov dnevnih časopisov je ono orodje delavsko-kmetijske oblasti, s katerim se socialistično obdeluje 130 milijonov ruskih delavcev in kmetov za sposobne borbe in graditelje novega, bodočega.

Dva in pol milijona. To število izvodov dnevnih časopisov je bilo malo, ako bi pomenjalo časnikištvo v delavsko-kmetijski Rusiji isto kot v kapitalističnih deželah: brezumni lov za senzacijami. V sovjetski Rusiji so temeljne trdnjave kulture delavski klubi in kmetijske čitalnice, in ne kavarne in ulice. Vsaka nova številka delavskega časopisa je novo poglavje iz marksističnega evangelija. Zvečer se zbirajo ruski delavci in kmetje po klubih in čitalnicah, skupno (kolektivno) čitajo časopise, debatirajo, pripovedujejo drug drugemu svoje misli.

V zadnjem času so zelo napredovali posebni časopisi za kmete, ki jih je bilo dne 1. marca t. l. 117 v 173.000 izvodih

(dne 1. maja 1923 jih je bilo samo 54 v 58.000 izvodih).

Po nedavnih statističnih podatkih je v sovjetski Rusiji 2698 poklicnih časnika (žurnalistov). To število absolutno ni veliko za državo s 130 milijoni ljudi. Ali v resnici ima delavsko-kmetijska država mnogo več žurnalistov-delavcev, žurnalistov-kmetov, ki po svojem poklicu niso časnika, ali sodelujejo aktivno pri tisku. Težko je najti danes v sovjetski republiki tovarno ali občino, v kateri ne bi bila »rabkor« ali »selkor« — kot se skrajšano imenuje delavskega (rabóčij) ali kmetijskega (selo = vas) korespondenta (dopisnik). Razen tega sodeluje v sovjetskem tisku večina strankinih delavcev, učencov, profesorjev i. dr.

Ali ruskim delavcem je vse to pre-malo. Kmetje in delavci so se naučili v 7 letih revolucije misliti, izražati svoje misli, čutijo potrebo, da svoje misli sporočijo drugim. Kje naj se najde časopis, ki bi tiskal vsako mnenje, beležko, člančič?

Ruski delavci in kmetje so si hitro pomagali.

Skoro vsaka tovarna, večja delavnica, urad, šola, vas ima svoj lasten časopis, znan pod imenom »stenski časopis«, ker se navadno nalepi na zid. Ti časopisi, ki so zelo raznovrstni, pišejo o vseh aktualnih vprašanjih dotične tovarne, šole, občine itd., o materialnem stanju delavcev, kmetov, vojakov, študentov itd. In ker pišejo ti časopisi največ o domačih stvarih iz vsakdanjega življenja, se ti »stenski časopisi« največ čitajo. Nedavno je bila v Moskvi velika razstava teh časopisov in je imela zelo velik uspeh.

Ta nova, čisto proletarska žurnalistika je vzbudila zanimanje najširših množic delavcev in kmetov in postaja nov močan temeljni kamen proletarskega javnega življenja in proletarske kulture.

Amsterdamski generali se boje kritike.

(Pred delavstvom zapirajo vrata in mobilizirajo svojo lajbgardo in policijo!)

Za petek (23. t. m.) so gospodje iz Sassenburgove ulice sklicali shod pri Levu, na katerega so si zapisali samega papeža Sassenbacha. Vabila so bombastično napovedovala poročilo »o svetovnih dogodkih«; zahtevalo pa se je obenem, da se mora vabilo »v svrhu kontrole prinesiti s seboj«. Tako se je že takoj v početku poskrbelo za to, da bodo na shodu samo sedemkrat presejani in trikrat aprotirani ljudje.

Prizor za bogove je bil pri vходу v dvorano, kjer je bila zbrana vsa Svetkova armada Udarnikov, pod poveljstvom samega generala z zlatimi zobovi. Poleg Udarnikov je pa bilo pripravljeno polno policije in defektivov, da branijo socialpatriotske generale in podoficirje. Celo nekaterim svojim pristajam so na ta način zabranili vstop vsi čakali Svetkovi Opazili pa smo, da je pred vhomom g. bivši poslanec Brandner in velik zaščitnik države po zloglasnem zakonu konferiral z dr. Korunom ter v njegovem spremstvu vkorakal v najsvetlejšo. Niso pa pustili par naših sodrugov noter, ker so se bali, da bi kdo zborovalcem povedal, da ni vse tako, kot jim predstavljajo — in to vedoma napačno — Svetek, Urafnik e tutli quanti.

Ko je torej tako bilo vse preskrbljeno, da bodo gospodje sami v zelniku, so se šele čutili varne in so dobili korajžo. Korajžno je g. Svetek povedal, kako so zadnjič bili močni, da niso mogli zborovati, da pa bodo zborovalci danes slišali nekaj o delavskem gibanju v drugih, zlasti balkanskih državah. V bahaškem tonu je pripovedoval, kako je Anglija, ta svetovni imperij, vsa v rokah socialistov, kako je v Nemčiji in Franciji zmagal socializem itd. Postavil

se je z dvajsetimi milijoni, ki tvorijo armado polovice sveta.

G. Sassenbach je uvodoma sicer povdarjal, da bo radi kratko odmerjenega časa prav kratak in da ne bo pobližje govoril o strokovnem gibanju. Za to pa da mora tem več govoriti o njihovih odnošajih napram komunistom. In v tem je res držal besedo. Vsa njegova izvajanja niso bila nič drugega, nego besni izpadi proti Moskvi in rdeči internacionali. Pri tem je podal par cenjenih šlagerjev, toda tem več zavijani.

Trdil je med drugim, da komunisti vodijo štrajke samo radi štrajkov in to na ukaz iz Moskve, četudi se prizadevi sami temu upirati. Za to pa se v tem blagodejno razlikujejo od komunistov oni, socialisti ter pravi: »močem nikake revolucionarne gimnastike, temveč hočem samo uspehe«. Zatrjeval je celo, če bi ruski delavci imeli kolonizacijsko svobodo, bi jih bilo dve tretjini pridruženih Amsterdamu!

Ni si mogel kaj, da ne bi bil oblatil tudi pokojnega Lenina s tem, da je doslovno trdil: »Lenin hat, wenn auch mit andern Worten, den Ausspruch Ignatius Loyolas getan: Der Zweck heiligt das Mittel.« (»Lenin je, če tudi z drugimi besedami, izrekel rek Ignacija Lojole: Namen posvečuje sredstva«). (Znan izrek jezuitov.)

Privoščil si je tudi — seveda po svoje — stremenje za enotno fronto delavstva. Grozno je hud, ker noče delavstvo zaplesti popolnoma po taktu in piščalki Amsterdamu ter se mu podati s kocinami vred. Izustil je trditve, ki pa jo je slišal šele v Jugoslaviji (torej od Urafnika in Svetkall), da je baje Zinovjev dejal na nekem kongresu: »Bruderherz, komm' in meine Arme, da-

mit ich dich erdrücke!« (Brate, pojdi v moj objem, da te zmečkam.) Značilno je, da po svojem lastnem zatrdilu g. Sassenbach o teh besedah še ni poprej ničesar vedel in da jih je v Jugoslaviji prvič slišal!!

Šrašno se mož boji javnosti. Rekel je med drugim: »Prav rad bi se vsedel za eno mizo s pošlenim komunistom, če ne bi vedel, da bo to stalo jutri že v rdečem strokovnem časopisju!«

Seveda ni mogel iti mimo tega, da ne bi komunistom očital terorja. Omenil je zadnje zborovanje, kjer jo je moral odkuriti, ne da bi kaj opravil. Baje nam pa tega ne zameri; vsaj trdil je tako. Najhujši očitek terorja pa je naperjen proti nemškemu komunistom, ker niso bili za to, da bi ojačili militarizem. Šlo je namreč za »Reichswehr« (državno brambo), ki so jo socialisti tako vnelo zagovarjali, da se ohrani Ebert-Noskejeva krvava republika, ali bolje rečeno režim. In to g. Sassenbacha še danes grozno boli.

Pravi, da so se socialisti že med vojno trudili, da bi zblížali ljudstva. Ni pa povedal tega, da so leta 1914. bili za vojne kredite ter sploh tako pridni, da so bili celo perverzemu Viljemu všeč. Ko je govoril o terorju komunistov, tudi ni povedal, da so krvavi Noske in njegovi pristaši streljali na delavstvo, da so umorili Karla Liebknechta in Rozo Luksenburgo. Omenil ni niti z besedico vseh nadaljnjih zločinov, ki jih je ta družba koristolovcev zakrivila nad delavstvom. Ker pa kaj takega od njega ljudi ne zahtevamo, bi bili vsaj pričakovali, da bo res kaj povedal o strokovnem gibanju, radi česar so se zborovalci sestali. Pa za vse to ni imel besede. Le blato je mečal na delavstvo, ki ne pleše po komandi Amsterdamu.

Končno se je skušal oprati očilka radi svojega nastopa v Rumuniji. Pri tem pa mu je ušlo priznanje, da so Amsterdamovci res poskrbeli za teror nad zavednimi delegati. Delal se je g. Sassenbacha grozno navnega, češ: »ko sem zadnjič slišal besede:

Kaj je bilo na kongresu v Rumuniji? Nisem vedel za kaj gre«. Ali je treba storiti še več za nahujskanje policije na delavstvo kot to, da se vpiroče nje izjavi, da se drugi dan ne pripusti drugih kot Amsterdamovci in da se bo samo sklepalo o priklopitvi k Amsterdamu? Že s tem je bil policiji dan migljaj, da je njen zaslonnik takoj izjavil svojo pripravljenost, da aretira vse, kar ni za Amsterdam.

Na to je g. dr. Korun izjecljal prevod Sassenbachovih izjav, pri čemer pa so mu najbolj ugajali prazni šlagerji.

Končno je še g. Svetek premlel nekaj obrabljjenih in že stokrat slišanih fraz ter zatrjeval, da shod v Mestnem domu ni bil po njihovi krivdi razbit in da laže, kdor drugače trdi. Baje so udarniki branili svobodo. Pri vsem tem se ni zavedal, kako grozno ga je ravno on polomil v Mestnem domu. Pri Levu mu je seveda bilo lažje. Ker je bilo poslušalstvo sedemkrat presejano, tudi ni smatral potrebno, da vpraša, če bi morda še kdo želel besedo, temveč se je kar požuril, da s svojo klobasarijo osreči zborovalce.

Drugé nesreče ni bilo.

Opazovalec.

Oče naš proletarskega otroka.

(Jutranja molitev mladega proletarca.)

Oče naš, ki hodiš dan za dnem na delo, Tvoje ime je Proletar.

Češčebo bodi Tvoje ime, pridi dan, ko bo vladala le Tvoja volja.

Pozno v večer, ko se vrneš z dela, prinesi nam samo črnega kruha — drugega ne zahtevamo, ker nam za danes ne moreš dati drugega. A ta kruh bo nakvašen s Tvojim proletarskim znojem in nudil nam ga boš iz svojih hrapavih in razpokanih rok. To nam ne bo nasitilo le telesa, temveč tudi dušo in mi se bomo zavedali, da smo deca proletarca.

Oče naš, kadarkoli prideš zvečer po naporu na delo, ki Ti je izmučilo telo, objemi nas in vtisni globoko v naše srce in v našo dušo dlog, ki ga dolgujemo delovnemu človeštvu. Mi bomo razumeli ta Tvoj objem in ko bomo dorasli, stopili bomo v vrste proletarcev in odslužili svoj dolg.

Za nas, Oče, naj ne bo drugih idealov kot Oni, o katerem govori ta črni kruh, s katerim si nas hranil že sedaj v detinstvu.

Naj ne bo ničesar, kar bi nas peljalo v skušnjava in odvedlo s pota, ki vodi tja, kjer se bo rešilo Delovno Človeštvo.

Naj bo tako, ker tako mora biti!

(Priredil Mile.)

Dopisi z dežele.

Trbovlje. Dopisnik »Jutra«, kateremu ni ugajal nastop rdečih telovadcev, bilo jih je preveč, tudi obleke teh telovadcev mu niso ugajale iz belega domačega platna; povemo mu, da si mi boljše kupiti ne moremo. Mi se bojujemo zoper te, ki vas, orjunčki, podpirajo, mi se zavedamo naših pravic, se sami telesno in duševno vzgajamo. Mi bomo tudi izvajali boj proti jugo-fašistom, zvestim opromad modernih roparskih vitezov, kapitalistov. Trboveljskih telovadcev jugo-fašist ni videl, ker je prebedast, da bi poznal, kar to dokazuje tudi njegov dopis, v katerem stiska pesti in obljublja batine. Ta duševni revček naj kar pride malo bližje delavskim pestem, ki bodo njegovo prazno slamo, ki jo ima v glavi, že zmlatili. Delavstvo trboveljsko bo pa šlo svojo pot ter pomedlo vse, kar bi se mu skušalo postaviti na pot, tudi jugo-fašiste, in ne bo nikdar dopustilo, da se ga izživa, najmanj pa od orjunčkov.

Ruše. — Slika ruške Orjune. — Vojna katastrofa, ki je preganjala ljudi iz kraja v kraj, je po nesreči prinesla tudi k nam takozvane begunce. No, ker jim pa to ime več ne ugaja, se jim od zadnjih časov reče Orjuna ali jugo-fašisti. Kakor se pa sami pohvalijo v mariborskem »Taboru« od 26. aprila, so tudi čarugovci. Vse demokratsko časopisje je polno pozivov, češ primate tiste, ki so orjunčke na zborovanju razorožili. Ena delavska roka je namreč odvzela dvema Orjunašema samokrese; večjih nevarnosti od strani delavcev so se rešili s prošnjami in z izvanredno sokolsko spretnostjo v galopu. — Zdaj se sklicujejo na posamezne mojstre, ki so Nemci, seveda zato, ker se jim eedijo sline po mojsterskih mestih; celo na ravnateljstvo Tvornice za dušik

so se pritožili, češ zakaj ni odpustilo tistih rdečkarjev, ki si upajo Orjuno motiti. Ravnateljstvo tega ni storilo, ker bi pač s tem pomnožilo delavsko solidarnost brez ozira na različno naziranje. Pač pa bi tistih par Orjuncev dobilo peruti, da bi slišali, od koder so prišli. Ista dopisnika nam splošno očitata nemčurstvo in še več. O tem bomo še osebno obračunali in vam še zapojemo internacionalo. Vendar ima ta presneta Orjuna lepe uspehe. Njen komandant si je, kakor nam znano, že zaslužil ravnatelj-sko mesto, menda ne radi sposobnosti, ampak zato, ker je napihnen Orjunec. V tem slučaju opozarjamo dravograško delavstvo, da se ga varuje, ker je za nas bolj nevaren kakor kak čarugič; bunkati ga ravno ni treba, ker je že tako čisto prebunkan. Njegovim pajdašem pa kličemo: le tako naprej, tudi vas še nekaj čaka! Da bi opisal celo sliko naših Orjunčkov, bi popisal cel list ali zadovolj-im se, da mi v prihodnji številki sodr. urednik pripravi prostorček, da razkrinkam vse lopovsko delovanje Orjune pri nas na podlagi dejstev.

Borovnica. V nedeljo 25. t. m. se je vršil pri nas javen shod NDSJ, kjer je poročal s. Lemež o občinskem delu z ozirom na bližnje volitve. Shod je bil zelo dobro obiskan, posebno važno dejstvo pa je, da je bila med poslušaleci večina kmetov iz Borovnice in okolice, kar je jasen dokaz, da je ideja zblížanja kmeta in delavca pri nas našla rodovitna tla. Sodrug Lemež je v jedernatih besedah orisal položaj kmeta z ozirom na lažune — krive preroke, ki ga hočejo onamiti s puhlimi frazami, da ga pozneje tem lažje žalijo, in je pokazal edino pravo pot, ki naj po njej hodi tako kmet, kakor delavec, da se reši

krivičnega, nepotrebnega jarma. Med njegovim govorom je bil pač večji mir, kakor med župnikov pridigo, dokaz, da so tudi naši debeli nasprotniki čutili udarce resnice na svojih izparjenih dušah in je še celo pastir naših vernih in nevernih ovčic mirno sedel in proti svoji navadi molčal. Tudi ostali, ki jim do danes še ni bila jasna razlika kmeta in delavca od velekmeta in fabrikanta, so se strinjali z govornikovimi izjavami, tako, da smemo reči, da je bil shod ne samo številčno posrečen, temveč, da je postavil temelj za bodoče naše delovanje in da bodo oni, ki so dosedaj tulili v rog obeh božjih namestnikov in mastnih borovniških birtov, prišli do spoznanja, da je njih edina rešitev v razredni stranki, ki se bori proti vsem izžemalcem brez ozira, ali hodijo svoje grehe tolažiti k bogu ali Sokolu in da je njih edina, prava pot, pot, ki jo hodi NDSJ.

Zavedajte se, borovničani, kod je Vaša pot in pokažite 15. junija borovniškim cepeem vseh barv in kalibrov svojo moč!

Lskd.

Iz Trziča. — Ne moremo več molčati o mizernih razmerah, ki vladajo v novem objektu (belilnici) pri tržiški predilnici, kjer neomejeno gospodari z delavci in materialom g. ravnatelj belilnice Knik. Najprvo moramo objaviti »krasne« plače, ki jih prejema izmzgani delavci: dobivajo namreč 26 do 30 Din dnevno!

Proletarci, sodite, kaj si more s to plačo nabaviti en sam človek, kaj pa, če ima še družino. To niti ne zadostuje za hrano. Ako gre kdo, da bi se mu zvišala plača, se mu enostavno odgovori: Firma ne pusti, ker jo preveč stane. Delavec naj torej pogine, da bo lahko delal kapitalisti stoprocentne profite. Če misli g. Knik, da se da živeti s 30 Din, zakaj se pa potem ne odpove svoji mesečni plači 8.000 Din? To je ena. Druga pa je, ker ta človek praktično ni izobražen o delu belilnice. Dela se škrob in belila in on naredi ali premočne ali preslabe in vse, kar se pokvari, gre v vodo; in to niso redki slučaji. Delavec naj strada, ker je škoda dati par dinarjev delavcem, ni pa škoda vsaki dan stotine dinarjev metati po neumnem v vodo. Ko bi bilo podjetje v delavskih rokah, bi se taki ljudje kratkoma odpravili, ker so prvič na škodo delavstva dobro plačani, drugič bi bila delavska škoda, ker se po nepotrebnem razmetava material. Gospod Knik smatra tudi vse delavce, da se vsi uče pri njem delati; delavci pa so tega mnenja, kdor zna delati, ne poskuša, ampak enostavno naredi material. A danes se ne dela enkrat, temveč po trikrat do štirikrat. Kvalificirane delavce, ki so pri strojih, se goni še k postranskemu delu. A povsod je tako, da se strojnih delavcev ne goni k drugemu delu.

no in mu gre le za čim večji profit. — Naravno je zato, da se v tej instituciji periodično pojavljajo večje katastrofe, posledice gospodarske nesmotrenosti (stradanje nemškega proletariata 1923/1924 — a v Argentini so pa istočasno uničili meso več tisoč živine, ker se ni obetal kapitalistom rentabilni profit); večje naravne katastrofe pa se ne skušajo omiliti, če se ne obeta profit ali če pomenijo za internacionalni kapitalizem dobrodošlo sredstvo, kako zlomiti odporno silo katkega naroda (lakota v Rusiji 1921/1922; kapitalistične države niso dovolile Sovjetom nobene kredita, ker je bilo po uradni izjavi srbskega zastopnika pri Zvezi narodov boljše, da umre od lakote 20 milijonov ljudi, kakor pa da bi se dovolil kredit Sovjetski Rusiji; istočasno so ameriški kapitalisti kurili stroje z žitom...).

Kapitalizem se internacionalizira zato, da bi kapitalistični družabni red kakorkoli konsolidiral; mesto posameznih kapitalistov nastopajo internacionalni veletrusti in velekarтели, ki so prevzeli resnično vodstvo političnega in gospodarskega življenja civilizirane sveta.

V tej situaciji je naloga proletariata jasna: Proti internacionalnemu kapitalu je treba upostaviti enotno fronto proletariata vsaj na sindikalnem in humanitarnem polju. Proti internacionalnim trustom in kartelom enotno akcijo proletariata, enotno fronto, enoten nastop v internacionalnem merilu!

Vzvišeni ideji internacionalne proletarske socialno-etične solidarnosti na humanitarnem polju služi z vso energijo Internacionalna delavska pomoč. Njen glavni cilj je, da organizira enotno delavsko internacionalno pomožno akcijo vsakokrat, ko se na internacionalni proletarski fronti pokaže izredna sila. Z isto požrtvovalnostjo, s katero je pred 3 leti organizirala pomožno akcijo za slovansko Rusijo, je lani in letos posvetila vso energijo za internacionalno pomožno akcijo za gemansko Nemčijo. Internacionalna delavska pomoč pa principielno podpira tudi ona velika mezdna gibanja in izpirtja, kjer gre za socialno važne pridobitve povojne dobe in če je izid boja internacionalnega pomena, kakor sedaj v nekaterih velikih delavskih bojih v Nemčiji, zlasti v Poruhurju, ko gre za obrambo 8-urnega delovnika.

Internationalna delavska pomoč se obrača do vseh onih delavcev, ki so se kot izkoriščani pod jarmom internacionalnega kapitalizma že povzpeli nad narodnostne predsodke, na internacionalno proletarsko solidarnostno stališče.

Pokrajinski odbor IDP za Slovenijo se je obrnil na Savez graf. radnika-ca Jugoslavije (podružnica Ljubljana) s prošnjo, da bi smel naš odbor cirkulirati med grafičnim delavstvom nabiralne pole, kar je Savez v svoji

sejli 15. maja odobril in toplo priporočil, kljub temu, da so delavci v njegovem področju že itak večkrat precej obremenjeni s podobnimi prispevki.

Zato se podpisani odbor Savezu tem potom javno najpriprčneje zahvaljuje.

Uspeh je grafičnemu delavstvu v veliko čast, kar dokazuje sledeči izkaz prostovoljnih prispevkov:

Darovali so tovariši iz: Jugoslovanske tiskarne 462 Din, tiskarne »Merkur« 220 Din, Delniške tiskarne 194 Din 50 p, Zvezne tiskarne 170 Din, Učiteljske tiskarne 85 Din 50 p, Narodne tiskarne 83 Din 50 p, Blazniškove tiskarne 75 Din in Hrovatinove tiskarne 35 Din. Skupaj 1325 Din 50 p.

Iz ene tiskarne še nismo dobili obračuna; Zadruga tiskarna in knjigovoznica Katoliškega tiskovnega društva (razen zaupnika) pa sta sodelovanje odklonili.

Vsem darovateljem iskrena zahvala!

Poleg gornjih prispevkov pa so prispevali še člani nezavisnih organizacij: Ivan Vuk 50 Din, Ivan Čeč (Zagorje) 50 Din, Erbežnik Ivan 20 Din, neimenovani (Ljubljana) 10 Din, Grošelj Miha (Mostje) 10 Din, Becković Marko 5 Din. — Skupaj 145 Din. Od grafičnih delavcev 1325 Din 50 p; preje izkazano 1866 Din 25 p. — Skupna vsota 3336 Din 75 para.

Nakazali smo pa COJDP v Berlinu: 15. aprila 500 Din, 10. maja 1000 Din, 27. maja 1500 Din. Skupaj nakazali 3000 Din.

Ljubljana 27. maja 1924.

Pokrajinski odbor »Internationalne delavske pomoči« za Slovenijo v Ljubljani.

Rdeča pomoč.

Za »Rdečo pomoč« smo zadnji čas prejeli sledeče prispevke:

Darilo neimenovanega (Ljubljana) 200 Din, Ivan Čeč (Zagorje) 100 Din, K. O. (Litija) 40 Din, Fr. Novak 30 Din, neimenovani 25 dinarjev, neimen. 20 Din. Skupaj 415 Din.

Od zadnjega izkaza pa smo morali za žrtve reakcije nakazati 1100 Din.

Prosimo vse krajevne odbore, da nam obračun za maj pošljejo takoj, ker je odbor v veliki denarni stiski. Vse obračune naslovite direktno na odbor, oz. tajnika, da sprejmemo takoj.

Ljubljana, 27. maja 1924.

Pokrajinski odbor »Rdeče pomoči« v Ljubljani.

Pripis: Jeseniškim sodrugom sporočamo, da je baje došlo na upravo »Glasu Svobode« z Jesenic 175 in 80 Din; dokler nam pa uprava denarja ne izroči, prispevkov ne moremo izkazati. V bodoče naslovite na odbor, oz. tajnika!

Internationalna delavska pomoč.

Uredništvo: »Glasu Svobode«, »Strokovne Borbe«, »Delavca«, »Pravice«, »Socialista«, »Grafičnega Radnika« v Ljubljani in Zagrebu.

Z odobritvijo Saveza grafičnih radnika-ca Jugoslavije (podr. Ljubljana) z dne 15. maja smo cirkulirali nabiralne pole za nemški stradaljoči proletariati; ker so pa darovali proletarci vseh političnih in sindikalnih orientacij svoj solidarnostni prispevek, prosimo gori navedena uredništva za prijazno objavo seznama prispevkov in sledečega članka:

»Internationalna delavska pomoč« v Sloveniji še ni dobro popularizirana; zato še širše mase delavstva ne umevajo prav njenih visokih ciljev. Vse naše stremljenje pa teži za tem, da Internationalno delavsko pomoč

v Sloveniji ukoreninimo kot trajno institucijo in da jo zato postavimo na široko medstrankarsko podlago, da bo kot taka častna zadeva vsega slovenskega proletariata vseh političnih in sindikalnih smeri.

Pomen Internationalne delavske pomoči je velikanski: Internationalni kapitalizem se v povojni, poimperialistični dobi nahaja v stadiju neizogibnega razpadanja. Da pa si trenutno sedaj v eni, sedaj v drugi državi nekoliko opomore, se napram delavstvu poslužuje vseh nasilnih metod, ki mu jih omogočuje meščanska razredna diktatura, in se pri svojem gospodarskem udejstvovanju ne ozira na nobena etična načela socialnega sožitja; njegovo gospodarstvo je anarhistično, nesmotre-

Pred Rdečim tednom.

Nagrade.

S tem razpisujemo sledeče nagrade v vrednosti 1320 Din za najgiblnejše nabiralce novih naročnikov in tiskovnega sklada »Glasu Svobode«.

Pet nagrad za poedine sodruge,

ki bodo zbrali največ naročnikov.

1. nagrada: Marksov celotni KAPITAL (vezan v 4 knjige na 220 straneh, cena 280 Din!)

2. nagrada: Cankarjeve knjige: PODOBE IZ SANJ, MOJE ŽIVLJENJE, CAN. ARJEV ZBORNIK, GRESNIK LENART, VOLJA IN MOČ,

Vse knjige so vezane. Cena 141 Din.

3. nagrada: Cankarjeve knjige: MIMO ŽIVLJENJA, KRPA NOVA KOBILA, ZGODBE IZ DOLINE SENTFLORJANSKE, ROMANTIČNE DUŠE, HLAPEC JERNEJ.

Vse knjige so vezane. Cena 134 Din.

4. nagrada: Dostojevski: ZLOČIN IN KAZEN, BELE NOČI.

Obe vezani knjigi. Cena 115 Din.

5. nagrada: Bebel: ZENA IN SOCIALIZEM.

Vezano. V nemščini. Cena 80 Din.

5 nagrad za kraje,

ki bodo največ nabrali.

1. nagrada: 7 knjig, ki obravnavajo: teorijo historičnega materializma (naše svetovno nazorje); Internationalni program revolucionarnega delavstva; Razvoj socializma; Teorija in praksa II. internacionalne; Kriza kapitalističnega svetovnega gospodarstva; Leninovo stališče do vseh najvažnejših vprašanj delavskega gibanja. — Knjige so vse lepo vezane. V nemščini. cena 180 Din.

2. nagrada: 14 BROŠUR o razvoju revolucionarnega gibanja do njegove zmage. Med njimi 3 Leninova dela. Te vse knjige so brezdvomno najzanimivejše za vsakega delavca. Vezane. V nemščini. Cena 160 Din.

3. nagrada:

a) Barbusse: Ogenj,
b) Andrejev: Povest o sedmoro obešenih,
c) 1 velika stenska Lenina-va slika.

Cena za vse tri 100 Din.

4. nagrada:

a) Filipović: Razvoj družbe s stališča historičnega materializma,
b) Pahor: Medvladje. (Socialen roman). Cena 80 Din.

5. nagrada:

a) Marx: Mezda, cena, profit,
b) 15. januar (iz nemške revolucije),
c) Dostojevski: Besi.

Cena 50 Din.

* * *

Kot je razvidno, smo na podlagi razmišljanj izpremenili prvotno zamišljen načrt o porazdelitvi nagrad. Nagrade smo najprej porazdelili v dve skupini: nagrade za poedine sodruge in nagrade za posamezne kraje, da se vidi kateri sodrugi so najboljše delali in katere krajevne organizacije so se najbolj odrezale. Minimum števila naročnikov, ki ga je treba doseči, s tem tudi odpade. — (Prvotno je bilo določeno 75 ali 25). Temveč onih pet sodrugov, ki bodo nabrali največ naročnikov izmed vseh, dobi 5 nagrad. Izmed teh pet sodrugov dobijo 1. nagrado, ki je nabral največ naročnikov izmed petih, potem drugi tako, tretji, četrti, peti. Isti način velja tudi za posamezne kraje. Nagrade, ki so namenjene poedinim krajem, so take vsebine, da so najprimernejše za knjižnico kraj. organizacije NDSJ, ker te knjižnice bomo morali začeti ustanavljati po vseh krajih.

Kako se bodo razdelile nagrade?

Čim bo Rdeči teden končan, bodo takoj javile krajevne organizacije in zaupništva, koliko novih naročnikov se je zbralo v njihovem okraju in kateri poedini sodrugi so se najboljše izkazali.

Ko bomo dobili tozadevna poročila iz vseh krajev, bomo videli katerih pet sodrugov je na prvem mestu in katerih pet krajev.

Te bomo objavili v listu s pripombo, koliko naročnikov in koliko tiskovnega sklada so zbrali, in potem bo uredništvo razdelilo nagrade tem sodrugom in krajem.

V listu bomo objavili potem tudi ostale kraje in sodruge, ki so poleg teh prvih petih največ zbrali, da tako vidimo vsi delovno sposobnost poedinih organizacij.

Zato naj organizacije pošljejo čim prej poročila o uspehih Rdečega tedna!

Poleg tega naj poedine organizacije ali sodrugi pišejo v list o izkušnjah v Rdečem tednu, da bo to služilo kot nauk in navodilo vsem sodrugom in sodružicam.

Odgovor na odgovore.

Razpisana anketa našega lista je pokazala že doslej svoj uspeh. Prišli so odgovori od delavcev iz industrijskih krajev in vasi. Delavci so jasno povedali svoje mnenje. Sledilo bo še brezdvomno več odgovorov, ali v bistvu bo ton vseh odgovorov isti. Pričakujemo odgovorov zlasti še od sodrugov kmetov. Zanimivo pri celi stvari je to, da ni do danes poslala še niti ena sodružica odgovora na anketo. Katera želja in misel se vidi iz vseh odgovorov?

1. Da piše list bolj poljudno, da se še bolj približa množicam;

2. Da naj prinaša list več vesti o uniji sovjetskih republik in da pobija laži meščanskih časopisov o prvi zvezi delavsko-kmetijskih republik.

3. Da stalno pišemo o kmetiskem življenju in gibanju.

4. Da dajemo jasno-sliko o razvoju mednarodnega proletarskega gibanja in doma.

5. Da razkrinkavamo na podlagi dejstev predvsem klerikalce in »socialiste«, fašistovski značaj Orjune in da vodimo boj proti vsem meščanskim strankam.

6. Da prinašamo stalno dobre podlistke iz delavskega gibanja in življenja v Rusiji in drugod. Dalje pesmi, šaljivke itd. O proletarski kulturi.

7. Da list skrbi tudi za teoretično izobrazbo delavcev in kmetov v načelih socializma.

Skratka, da list podaja stalno jasno sliko o položaju doma in v inozemstvu, posebej v sovjetskih republikah, da kaže pot in način nastopanja in boja širokim delavskim in kmetiskim množicam in da nudi gradiva tudi za aktivnejše strankine člane. Poleg tega pa da daje dobre leposlovne podlistke iz revolucionarnega proletarskega gibanja in življenja, razvoja proletarske kulture itd.

Med odgovori smo opazili tudi dva sodruga — vneta pristasa mednarodnega jezika Ido. Brezdvomno bo treba to vprašanje razjasniti in obdelati, da prodre Ido tudi med slovensko delavstvo.

Mnenja o pobijanju klerikalizma so različna: eni so za pobijanje vere in cerkve, drugi pa proti temu. To vprašanje — načina postopanja napram veri, cerkvi in klerikalizmu bo treba takoj razčistiti, makar s posebno anketo, s čimer bi bilo ustrezno takoj nekaterim sodrugom, ki so izrazili potrebo večkratnih anket o važnih vprašanjih.

Tujke, ob katerih se spotika večina, se ne dajo odstraniti, dajo se pa razložiti. Zato je prišlo uredništvo do sklepa, da izda v založbi »Glasu Svobode« poseben Slovarček tujih besed za tako ceno, da si ga bo lahko vsakdo nabavil.

Da bodo dopisi bolj urejeni, priobčimo v današnji ali prihodnji številki navodila za dopisnike, katera naj upoštevajo poedini sodrugi dopisniki, zlasti krajevne organizacije. Da se bo število dopisov povečalo in da se bodo zboljšali, je predvsem odvisno

od sodrugov iz posameznih krajev. Poedine organizacije so doslej zane-marjale dopisovanje v list. To je treba na vsak način popraviti. In popravilo se bo tudi uredništvo, zboljšal se bo list v tem smislu, v katerem je že do-slej zelo napredoval od početka izha-janja dalje.

Vsi sodrugi, tudi borovniška kra-jevna organizacija priznavajo, da je splošna smernica lista pravilna, da odgovarja delavskim in kmetiskim in-teresom in da se naj še bolj približa hotenju in mišljenju delovnih mno-žic.

Vsi sodrugi se strinjajo v tem, da list vsebinsko stalno napreduje, da je vedno boljši, da postaja res pravi re-volucionarni glasnik in organizator delavnih in kmetiskih množic.

Da doslej ni bilo vsega zaželenega gradiva v listu (podlistki iz sov. Ru-sije, Mimogrede, pesmi) pa ni krivda uredništva, ampak je krivda v tem, da je list v dosednji obliki postal premajhen, da bi mogel prinašati vse potrebno, da bi mogel ustrezati vsem potrebam gibanja in željam. Pri vsaki številki se je na-bralo preveč gradiva in urednik si je moral vedno ubijati glavo, kaj naj iz-pusti in kaj naj pride v list. Tako so zaostajali tudi dopisi.

Vsi, ki želimo, da se list še zboljša — in to hočemo prav vsi — moramo z agilnim delom v Rdečem tednu omo-gočiti, da se bo povečala oblika lista.

Zbrati moramo samo 1000 novih naročnikov in takoj bomo začeli izda-jati list v povečani obliki.

Pri razpisani anketi, iz pripravljal-nih poedinih organizacij za Rdeči te-den se vidi, da vsi sodrugi razume-vajo, da je tisk eno naših najmočnej-ših orožij, da postaja duševni in de-lovni stik med listom in množicami vedno tesnejši, da postaja »Glas Svo-bode« duševno in delovno središče revolucionarnih delavcev in kmetov Slovenije.

Z Rdečim tednom se bo to še zbolj-šalo.

Zato pojdimo vsi vestno in pridno na delo, da uresničimo svoje želje!

Vse za revolucionarni tisk!

Povečanje našega tiska.

Kakor hitro bo zbranih 1000 novih naročnikov, kakor hitro se poveča šte-vilo izvodov našega lista za novih 1.000, bomo povečali obliko lista tako, da bo tako povečan list na 4 straneh obsegal 7 strani lista v dosednji obliki! List v povečani obliki na 6 sta-neh bo obsegal najmanj 10 strani lista v današnji obliki! Cena listu v naroč-nini kot v podrobni razprodaji bo ostala ista! Tako bo vsaka številka prinesla polno zanimivega gradiva za vse in za vsakega. Poleg tega bomo v vsaki številki prinašali slike. List bo postal tako še bolj priljubljen in raz-širjen in s tem se bo razširila tudi re-volucionarna ideja in ojačil se bo re-volucionarni boj delavcev in kmetov.

Potem bomo lahko započeli z akci-jo, da postane list dnevnik, ki bi vsak teden prinesel posebno šte-vilko za kmete.

Zato pa zberimo na vsak način naj-manj 1.000 novih naročnikov in 2.500 kovačev tiskovnega sklada!

Ne podpirajmo meščanskih dnevni-kov, plačanih z delavsko krvjo, pisa-nih proti delavcem in kmetom, in do-sežimo to, kar je že slovenski prole-tariat nekdanj imel, namreč svoj dnev-nik!

9.-13. odgovor na anketo.

9. odgovor na anketo »Glasa Svobode«.

Razen drugih odgovorov in nasvetov, morebiti upoštevate tudi moje skromno mnenje. »Glas Svobode«, kot proletar-sko glasilo, ima dolžnost razkrinkati onim tisočim delavcem in kmetom, ki še čitajo buržujsko časopisje, predvsem fa-

43286

Zbrali
bomo sklad za naš list
2.500 kovačev,

da omogočimo povečanje in redno izhajanje
našega glasila

„Glas Svobode“

za staro ceno. Zato se požuri, sodrug!

šistovski »Jutro« in nadvse reakcionarni »Narod«, ki posebna rada udarjata (po fašistovski) na nacionalno struno in se delata kot zaščitnika slovenizma in pan-slavizma, da tako zaslepljata nesrečne nevedneže.

Primer: Pred par dnevi mi pade par gori navedenih cunj v roke. Eden od plačanih hlapcev bankokracije je nago-mili, (kakor to dela po naročilu — od časa do časa — in kar hočeš, nočeš končno v kakem več ali manj objektiv-nem članku — ki ni naročen — pobija) kopico laži in podtikanj. Med drugim očita voditeljem Sovjetov, da se ne bri-gajo za rusko ljudstvo, a da so germano-fili in vrag ga vеди kaj še.

Na koncu pa prihaja z barvo na dan. »Nam je potreba slovanske, velike, moč-ne Rusije, kakor je bila pred vojno.«

Naj se oni čitalec kapitalističnih tro-bil spomni na dobo carizma — ako jim niso možgani že popolnoma skisani — imen Stürmer, Rennenkampf... vodilne osebe ruskega carizma — čistokrvni Nemci. Vem za slučaj, ko je pod vo-dstvom germanofilskega oficirja — za časa carizma — bilo izstradanih in z epidemijo uničenih nekoliko desetkov ali morda stotin nesrečnežev — ki so šli v dobrovoljce proti Nemčiji in Av-striji, in to samo zato, ker so bili dobro-voljci — kar jim je tudi priznal omenje-ni oficir.

Vse pritožbe onih nesrečnežev na naj-višjo gubernijsko instanco so ostale brez odgovora.

To naj bo le mala slička one carske Rusije, katere se hoče našim ultrana-cionalistom in vemo, da jim je nacion-alizem le kupčija — želijo nazaj carskih nagajk, pod katerimi je zdihoval stoletja ruski delavec in kmet.

Mi jim te nagajke od srca privoščimo in tudi potrudili se bomo, da jo čimprej občutijo na njihovih hrbtih od strani de-lavstva.

V splošnem je list dobro urejevan in mu je napredek zasiguran. Le vsi na delo, da postane čimprej dnevnik!

10. odgovor na anketo »Glas Svobode«.

Kraj. organizacija NDSJ, Borovnica odgovarja na anketo »Glasa Svobode« sledeče:

Naši delavci radi čitajo članke o sve-tovnem pregledu, poročila o politični si-tuaciji, dopise, posebno pa podlistke, zlasti zgodovinske in one o bojih ruskih sodrugov pred revolucijo in njej, samo

da take vidimo le bolj poredkoma; kar pa jih je, so sicer dobri, a niso privlačni za navadnega človeka, so včasih preveč »učeni«.

Obširneje bi se naj pisalo o kmetiskih in drugih vsakdanjih vprašanjih, o raz-merju delavca in posebno kmeta do dru-gih strank, sploh pričeti sistematsko s socialistično-vzgojnimi spisi (razvoj so-cializma, njegova zgodovina, internacio-nale itd.). Mnogo je namreč naših de-lavcev, ki vsega tega še ne poznajo, za knjige ni časa in včasih ne volje, ostane jim le list, v njem pa ne najdejo tega. Sploh se zdi, kakor bi bil »Glas Svo-bode« namenjen samo funkcionarjem in izobražencem — na ostale se pa ne ozira. Poleg tega je v njem nakopičeno preveč filozofskih besed in tujk, ki ni-kakor niso vabljive; tako ostane list ne-čitán, delavec pa nezaveden.

Torej, kolikor le mogoče malo tujk in vse bolj po »domače«.

11. Odgovor na anketo.

1. Najrajši čitam zgodovino delavskega razreda in vsakdanje boje delavskega raz-reda proti kapitalističnemu razredu, ker iz tega se mi učimo nastopati (taktike).

2. List naj bi več prinašal iz Unije SSSR, razliko med prejšnjim življenjem za časa pod carizmom in danes pod delavsko-kmet-sko vlado. Torej list naj vedno prinaša članke o revolucionarnem razrednem boju delavskega razreda. Posebno naj razkrin-kava klerikalce, kako varajo ljudstvo; isto je treba razkrinkavati vse ostale meščanske stranke, posebno pa Orjuno.

3. Da bi prinašal več dopisov z dežele in tudi iz industrijskih krajev.

12. Odgovor na anketo.

1. Najrajše čitam o mednarodnem gibanju delavcev in kmetov.

2. Poučne spise za nas, da se bomo znali po njih ravhati.

3. Poučne spise za kmetijstvo.

4. »Glas Svobode« za nas kmete in kmet-ske delavce mora brezpogojno izhajati samo enkrat na teden.

Zadnje posebno povdarjam, ker sem z ve-čimi govori.

Grdšč.

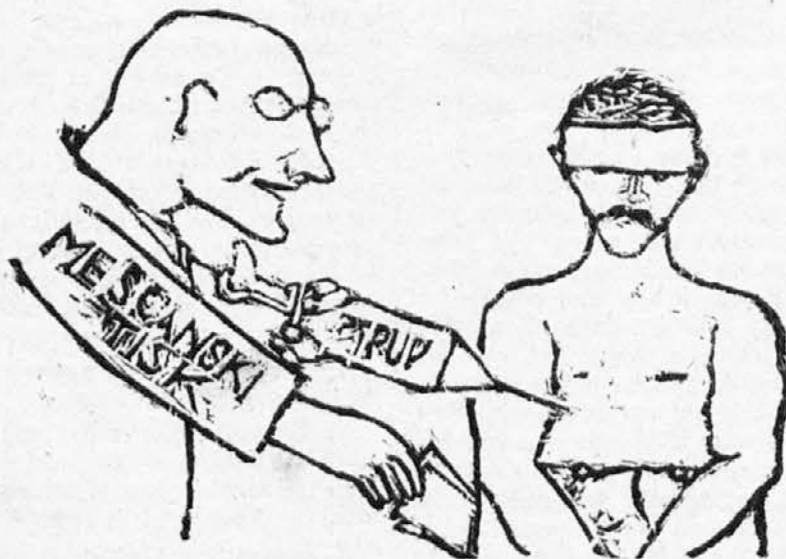
13. Odgovor na anketo.

1. Najrajše čitam v »Glasu Svobode« živ-ljenjepis katerega ruskega voditelja, o sovjet-ski Rusiji in o mednarodnem položaju pro-letariata.

2. »Glas Svobode« naj bi še pisal kaj več iz boja italijanskih sodrugov proti fašistom, kakor je svoj čas pisala »Proletarska mla-dina«. Pisal naj bi tudi črte iz ruske revo-lucije. List naj bi pobijal potom člankov ne-sramne laži meščanskih listov o sovjetski Rusiji.

3. K urejevanju lista bi jaz pripomnil, naj tuje po možnosti izginijo, ker jih delavci težko razumejo.

V. T.

Tako zasrtrplja in krade denar meščanstvo potem svojega tiska še tisočim proletarcev.

Pustolovska pota revo-lucionarnega delavca.

V prihodnjem mesecu bo začel pri-našati »Glas Svobode« zanimiv pod-listek iz povojne revolucionarne dobe pod gorenjim naslovom. »Pustolovska pota revolucionarnega delavca« — so resnični doživljaji, ki jih piše nemški delavec Lindner, v ječi, v kateri bo moral odsedeti 14 let kot »protidrža-ven« element.

Poleg tega bomo prinesli od M. Barthela novele »Mesto ljud-skega maščevanja«.

Rudarska konferenca.

Neodvisna Delavska Stranka Jugosla-vije sklicuje za 9. junij t. l.

RUDARSKO KONFERENCO,

ki se bo vršila

v Ljubljani, v Delavskem domu.

Dnevni red konference je:

1. Splošni položaj delavskega gibanja in rudarji.

2. Vzpostava organizacij NDSJ v ru-darskih revirjih (na podlagi zadnje reor-ganizacije).

3. Strokovno gibanje.

4. Razno.

Delegati za to konferenco se volijo na članskih zborovanjih NDSJ. Pred volit-vijo delegatov naj vsaka krajevna orga-nizacija ali zaupništvo razpravlja o svo-jih predlogih za to velevažno konferenco.

Pokrajinsko tajništvo NDSJ.

ZAHVALA.

Podpisana rodbina se najsodružneje zahvaljuje vsem sodrugom in sodružicam, posebno pevskega in telovadnemu odseku »Vesne«, da so se v tako velikem številu udeležili pogreba njenega pokoj-nega sina Josipa ter tako počastili njegov spomin.

Rodbina Kovač,

Podkraj pri Zagorju.

REDITELJSKI ZBOR, POZOR!

V nedeljo dne 1. junija t. l. je ob 9. uri dopoldan sestanek, na kate-rega se vabijo vsi dosedaj vpisani reditelji s tem, da na isti pripeljejo še ostale zavedne sodruge, ker je neobhodno potrebno, da se število rediteljev zviša.

V sredo dne 4. junija 1924 ob 8. uri zvečer se vrši v Delavskem domu na Karla Marksa trgu štev. 2

predavanje.

Predmet:

Naloge in dolžnosti obratnih in de-lavniških zaupnikov.

Oglas je prabit na tabli. Zaupniki in odborniki se pozivajo, da najpozneje do pondeljka dne 2. junija dvignejo vabila za obrate in da izvedejo polno agitacijo.

Krajevni Strokovni Svet.

POZOR, NAROČNIKI!

Danes prilagamo vsem naročni-kom, ki so zaostali z naročnino, po-ložnice. Tisti, kateri dolgujejo za me-sec maj, imajo en rdeč znak; nekaj jih je, ki dolgujejo več mesecev, ti imajo, kolikor mesecev dolgujejo, toliko rdečih znakov. Vsi tisti pa, ki imajo plačan mesec maj, imajo mo-der (plav) znak. Vsem tistim, kateri ne poravnajo zaostalo naročnino, se bo list brezpogojno ustavil.

VSEM PODRUŽNICAM NDSJ.

Se vedno je nekaj podružnic, ki še do danes niso obračunale majskih znakov, blokov za tiskovni sklad itd. Zato vas danes ponovno opozarja-mo, da to čim preje storite. Nava-dite se točnosti. Najbolj točni so so-drugi na jesenicah, bodisi glede kol-portaže, kakor tudi posamezni na-ročniki. — Posnemajte!

Sredi Rdečega tedna naj skliče vsaka organizacija sestanek članov, da se vidi, koliko je že kdo zbral naročnikov in tiskovnega sklada in da gredo vsi sodrugi še zadnje dni vzpodbujeno na delo!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.

Odgovorni urednik Anton Sušteršič.

Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.